

DOMOLJUB

Izšlo vsak
četrtak —
Cena mi je
K 10 — na
telo — (Za
Nemčije K
12 — na
Amerike in druge tute države K 18 —)
— Posredne stroške se prodajale po
K 200000.

Spleti in de-
pisi se poš-
ljajo: Ured-
ništvo „Do-
moljuba“,
Ljubljana, -
Kopitarjeva

GLASILO JUGOSLOVANSKE
: : KMETSKÉ ZVEZE : :

— Naročnina, reklamacije in te-
serati pa: Upravištvu „Demoljuba“,
Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Za življenje nam gre.

(Pismo prostovoljca s koroške fronte.)

Na Koroškem smo doživeli poraz. Kdo je kriv in kdo ni kriv, o tem se sedaj ni čas prepirati; gre za to, da si ohranimo življenje sedaj, ko visi na niti. Ali bomo sami svoji gospodarji, ali pa bomo zašli še v hujše suženjstvo, kot smo bili prej. Slovenec bo zopet samo tlako delal, jedel črn suh kruhek, bujce pa bo iztiškal milijone iz naše zemlje in iz naše pridnosti.

Mi smo zaupali na pariške mogotce. Mi pa so nas goljufali. Zopet smo se enkrat — upajmo, da za vedno — napačili, da boš le toliko veljal, kolikor si boš sam pomagal. Ko bi imeli na Koroškem številno, dobro izurjeno in disciplinirano armado, bi danes tam ne tekla kri, bi naši fantje ne zdihovali v krutih nemških ječah, bi naših kmetov ne pobijali in obešali, bi ne iztikali našim ljudem oči, ampak naša armada bi mirno sedela na Koroškem in Nemci bi se jo bali. Tako pa... Bog se usmili. Nemci se danes upajo izjavljati, da Koroške ne dajo nazaj, pogajanja v Celovcu so ostala brezuspešna in v nevtralnem pasu na Štajerskem — tako bomo — se pripravljajo Nemci na napad proti Mariboru in Celju. Torej tudi na Štajerskem naj teče kri, naj more naše ljudi, ropajo njihovo premoženje, tudi na Štajerskem naj zavladajo nemški boljševiki. Italijani tam za demarkacijsko črto se nam pa krohotajo in se neizmerno vesele naših porazov. S pomočjo premaganih Nemcev nas hočejo zadaviti.

Vemo: hudo je zdajle zopet obleči vojaško suknjo. Toda boljše za nekaj časa vojaška suknja, kot pa za vedno vrv za vratom, težak jarm na plečih in bič po hrbtu. Kdor tega ne čuti, ta naj zapusti našo domovino in naj se gre prodat za sužnja v Afriko, mi pa hočemo biti prosti in svobodni; kruh, ki ga sami pridelujemo, hočemo sami jesti, drobtinice z polnoobložene mize tujcev ne bomo več pobirali.

Recite, g. urednik, kar hočete: moje mnenje in mnenje vseh mojih tovaršev je: kdor danes, ko nam Italijan in Nemec stojita že skoro s svojo nogo na tilniku, hujska proti vojaškim pozivom, kdor danes govori proti samoobrambi, ko smo na tem, da izdihnemo, ta je ali schičnež, ki ni vreden, da ga

nosi naša slovenska zemlja, ali pa je norec, ki spada v norišnico. Koroška nam to dokazuje, ali hočete, da nas uči tudi Štajerska in naposled celo Kranjska?

Antanta nam ne bo pomagala, pomagajmo si mi sami, ali pa umrimo!

Kako bomo shajali?

(Z dežele.)

»Kmet je oderuh« — ta klic je bil med vojsko liberalni meščanski stranki in socialnodemokracičnim pristašem evangelijska resnica. To pa zato, ker je svoje pridelke včasih malo dražje prodal kot je bilo določeno po sramotno nizkih maksimalnih cenah. Res je, da je kmet med vojsko poplačal svoje dolgove, pa ne zato, ker je delal dobičke, ampak zato, ker je rezal žive kose od svojega gospodarstva, ki je radi tega izkrvavelo in bo treba mnogo denarja, da se gospodarstvo zopet upostavi v prejšnje stanje. Hlevi so bili prazni, njeve so izmозgane, orodje polonjeno in obrabljeno, gospodarska poslopja zanemarjena. Ni vrag, da ne bi s tem načinom gospodarjenja ne prišlo skupaj nekaj strganih bankovcev, toda koliko časa si trajalo tako »gospodarstvo?« Vtakni ves tisti »dobiček«, ki si ga pridobil med vojsko in s katerim si poplačal dolgove, zopet v gospodarstvo, pa ti ga bo zmanjkalo, preden bo vse tvoje gospodarstvo zopet v prejšnjem stanju. To je torej naš kmetijski dobiček, naše »oderušvo«.

Da, jaz si drznem trditi, da — če bo šlo tako naprej kot se zdaj kaže — bomo morali kmetje velik več porabiti, če bomo hoteli svoje gospodarstvo izboljšati, kot smo med vojsko dolgov poplačali in morda denarja naredili.

Poglejmo! Cena kmetijskih pridelkov danes stalno pada, s tem tudi kmetijski dohodki. Na drugi strani pa se stroški še vedno dvigajo. Kar mora danes kmet plačati obrtniku, mu mora mošnjček čisto narobe obrniti. Imel sem krovca, da mi je popravil streho. Delal je en dan, pa sem plačal 70 kron in hrano. Nekdo drug mi je popravil vodnjak, sedem ur je delal, račun: 45 kron, poleg tega hrana z vinom. Za par malenkostnih popravil pri vozu, kar bi včasih stalo 20—25 kron, sem moral danes plačati 150 kron. In še sto drugih stvari! Poleg tega moraš vse svoje potreščine po prodajalnah oderuško drago plačevati. Po vrhu pa še davek, kakor bi kmetje na samih stotisočih sedeli. Bo-

dete videli: čež nekaj let bo naš kmet globlje tičal v dolgovih kot kdaj preje, če bo šlo tako naprej.

A vendar rok navzkriž ne bomo smeli držati in si misliti: če je že tako, naj pa še to vrag vzame. To se meni zdi čisto napačna pot. Pomagajmo si sami, vpijmo, kje in kaj nas boli, zahtevajmo soglasno in vztrajno, kar moramo zahtevati, saj nas vendar nekaj je. Drugi ne bodo vpili namesto nas, ker jih ne boli, drugi ne bodo zahtevali, ker ne čutijo potrebe.

Vesel sem bil, ko sem čul, da se zopet poživlja naša kmetijska organizacija, da se kmetje zbirajo v enotno fronto, v »Kmetijske Zveze«, in da so se vse Kmetijske Zveze strnile v eno veliko Jugoslovansko kmetijsko zvezo. Če en sam zdihuje, kdo ga sliši, če pa vsi obenem in vsi isto zavpijemopo vsej Sloveniji, da, po vsej Jugoslaviji, to se bo slišalo in tega ne bodo mogli preslišati, tudi če bi radi.

Seveda bo pa treba v Kmetijskih Zvezah res delati. Po mojih mislih, se bodo morale okrajne Kmetijske Zveze velikokrat zbirati k sejam in sestankom ter se pogovarjati o kmetijskem stanju in svoje predloge sporočati osrednji Jugoslovanski kmetijski zvezi. Ta bo vse predloge kmetijskih Zvez preresetala in pregledala, povzela iz njih, kar je vsem ali večjemu številu Zvez skupnega, ter stavila predlog na vlado. Seveda bo morala imeti zato Jugoslovanska kmetijska zveza pogoste seje.

V začetku teh svojih vrstic sem zapisal: Kako bomo shajali? Slabo, če bomo čepeli vsak zase na svojem domu in vso našo bodočnost prepustili golemu slučaju ali ljudem, ki nimajo srca za nas, dobro bomo shajali, če bomo trdno organizirani, edini, ter se vedno zavedali, kaj hočemo.

Cez 20.000 članov štejejo že danes Kmetijske Zveze. Kmetije, skupaj! naša moč narašča.

Kako naj bi se pravično uredil dohodninski davek?

(Poziv Kmetijskim Zvezam.)

Največ pritožb je proti dohodninskemu davku. Dohodninski davek bi bil sam na sebi najlepši davek, če bi se mogli dohodki vsakega posameznega človeka nedvoumno ugotoviti. To pa je za sedaj še samo ideal, ki se tako hitro niti približno

ne da doseči in je treba davkoplačevalce ravnotako kakor člane cenilnih komisij in davčne uradnike vzgajati prve, da resnično napovedujejo svoje dohodke, druge pa, da znajo te dohodke pravilno oceniti. Ker se pa to da doseči le počasi in ne naenkrat, niso mogle države odpraviti takoj starih davkov, n. pr. zemljiškega hišnega, obrtnega, rentnega davka itd. in na njih mesto vpeljati enotnega dohodninskega davka. Pomagale so si na ta način, da so stare davke obdržale, poleg tega pa upejale dohodninski davek, ki naj za sedaj izpopolni pomanjkljivosti starih davkov.

Dohodninski davek se najlažje prilagodi posamezniku: upoštevajo se lahko dolžne obresti, pridnost in zmožnost posameznika, njegove družinske razmere itd. Tega vsega se n. pr. pri hišnem ali zemljiškem davku ne more upoštevati. Zemljiški davek n. pr. znaša od parcele gotovo vsoto, ne glede na to, ali je njem lastnik dober ali slab gospodar, zadolžen ali nezadolžen. Dohodninski davek bi moral biti tudi elastičen in spremenljiv. Ako rabi država v enem letu več dohodkov, se ga povisa, če se pa njene potrebe zmanjšajo, bi se moral pa znižati. Vsega tega dohodninski davek kakor ga imamo mi, še nima. To smo občutili posebno proti koncu vojske in čutimo sedaj. Cene neobhodno potrebnim predmetom, n. pr. živlom, obleki, obutvi, stanovanj so proti koncu vojske silno poskočile. Najmanj za petkrat se je vsaka stvar podražila. Ravno glede naštetih stvari pa določa dohodninski zakon, da se ne smejo šteti med stroške. Zato se pa dohodki, če se ugotovijo tako, kakor predpisuje dohodninski zakon, neprimerno pomnože. Velika večina Slovencev je primorana, da porabi vse svoje dohodke za živila, obleko, obutev in stanovanje. Ne preostaja jim ničesar. Kljub temu znašajo njihovi dohodki, če se ugotovijo v smislu dohodninskega zakona, precejšnjo vsoto, od katere je treba plačati dohodninski davek.

Od vsakega davka se zahteva, da je pravičen in da narodno gospodarstvo zaradi njega ne trpi škode. Ravno iz gospodarstvenih razlogov se zahteva, da se osebam ne predpisuje dohodninski davek, če njihovi dohodki komaj zadostujejo, da ta oseba skromno preživi sebe in svojo družino. Dohodnino naj plačuje samo tisti, za čigar prehrano je preskrbljeno in ki ima toliko dohodkov, da si privošči lahko tudi kaj takega, kar ni neobhodno potrebno.

Teh načel se naš sedanji zakon ne drži, ker določa, da mora plačevati dohodnino vsak, kdor ima nad 1600 kron dohodkov. Davčna oblastva predpisujejo že vsakemu kajžarju dohodnino, seveda v jasnem nasprotju z namenom dohodninskega davka.

Kmetska Zveza namerava započeti akcijo, da se tem nedostatkom odpomore. Predlagati namerava sledeče spremembe dohodninskega davka:

1) Najmanjši davku podvržen dohodek (ekzistenčni minimum) naj se povisa od 1600 K na 10.000 K. To je najnujnejša zahteva, ki se mora čimprej izvršiti.

2) Določba, da se sme nekaterim davkoplačevalcem predpisati dohodnina, ne

da bi jih moralo davčno oblastvo pozvati, da naj vložijo napovedi, mora odpasti. Vsakega, komur se predpiše dohodnina, mora davčno oblastvo popreje pozvati, da vložijo napoved.

3) Navado, ki se je proti zakonskim določbam udomčila proti koncu vojske, da se je dohodnina predpisovala osebam brez poziva za napoved, mora poverjeništvu fin. min. takoj prepovedati.

4) Število otrok naj se izdatneje upošteva kakor doslej. Pri dohodkih od 10.000 — 20.000 K naj se za vsakega otroka razven enega zniža davčni postavek najmanj za tri stopnje.

5) Dohodnino sme predpisati samo cenilna komisija, ne pa davčno oblastvo. Naredba Narodne vlade SHS v Ljubljani z dne 29. I., štev. 336 (Ur. list XLVI), naj se prekličie in takoj razpišejo volitve za nove cenilne komisije, ker se ta naredba ne strinja z duhom naše dobe.

6) Za ves politični okraj je ena sama cenilna komisija premalo. Člani komisije ne morejo dovolj poznati gubtnih razmer davkoplačevalcev, da bi mogli uspešno vršiti svojo dolžnost. Vsled tega se naj tvori več komisij, in sicer za velike občine za vsako občino posebej, sicer pa lahko ena komisija za dve ali tri manjše sosedne občine.

Ker pa priznamo, da mora imeti država svoje dohodke in ker stojimo na stališču, da naj mesto revnega plačue premožnejši višji davek, obenem predlagamo:

1) Davek od 26.000 K dalje naj se podvoji, davek od 40.000 dalje pa potroji. Kakor znano, se pri dohodnini ne plačujejo nikake doklade. Zato se te postavke brez vsake skrbi lahko zvišajo kakor predlagano.

2) Povišek 15 % oziroma 10 % za manj obtežena gospodarstva (§ 172 a) se naj v soglasju z nameranim davkom na samce primerno povisa.

Te spremembe bomo naročili našim zastopnikom v Belgradu, da jih predlagajo v narodnem predstavnštvu in dosežejo predlagane spremembe.

Leželni vladi pa predlagamo, da začasno odredi, da se dohodnina, ki znaša manj kot 234 K (oz. 257 K 40 h, oz. 269 K 10 h), predpisana za leto 1918., ne potira.

Glede teh točk prosimo vse K. Z. da se takoj izjavijo oz., stavijo svoje predloge.

Vera in politika.

Po današnjem poročilu iz Selc nad Škofjo Loko posnemamo, da sta na nekem shodu dva socialna demokratska venomer zatrjevala, da vera ne spada v politiko in da je treba torej o vsem tem v javnosti molčati. Naši nasprotniki, liberalci in socialni demokratje, v zadnjem času vedno bolj šarijo z geslom: Vera ne spada v politiko, vera je privatna stvar. Zakaj to? Liberalna in socialnodemokratska stranka sta po svojem programu svobodomiselnih stranki, ki v javnem življenju, v državni zakonodaji in upravi ne pripoznata veri in verskim načelom nobenega vpliva. Cerkev, vera, Bog nimajo pri državi ničesar opraviti. To je takozvani svobodomiselni sve-

točni nazor, ki ga niti liberalna, niti socialnodemokratska stranka se tajita. Odtod njun klic: Vera ne spada v politiko. S tem geslom hočejo naši nasprotniki najprej prekrasiti naše ljudstvo, da ga bodo potem toliko laže uveljavili v državni zakonodaji in upravi. In ko bo enkrat razkristjanjena država s šolami vred, ko bo enkrat potlačeno krščanstvo iz javnosti, potem bo tudi v družinah polagoma opešalo in v največji svetovni borbi, ki se bje vedno: za in proti Kristusu, bi se zmaga vsaj pri nas nagnila na stran svobodomislecev. Namesto Boga bi postavili v javnosti in v osebnem življenju — svojo človeško pamet.

Ali torej vera spada v politiko? Kaj pa je politika? Politika je skrb za posvetni blagor ljudstva. In sredstva zato so ji v prvi vrsti državne postavbe in vsa javna uprava. Vera pa skrbi predvsem za dušni blagor ljudi. V kolikor torej vera razlaga verske resnice, deli zakramente itd., ne spada v politiko. Zato se po shodih in parlamentih ne razlagajo krščanske resnice in se ne govori o delitvi zakramentov, o cerkvenih obredih itd. In o tem smo si z liberalci in s socialnimi demokrati edini.

Pač pa v drugem oziru spada vera tudi v politiko. Kakor je vsak človek glede svojih osebnih dejanj odgovoren Bogu, ker je le-ta njegov gospodar in se mora torej ravnati po njegovih postavah, tako je Bog tudi gospodar nad celo skupnostjo, recimo nad celo državo in se mora država v svojih dejanjih, torej predvsem v svojih postavah in svoji upravi držati božjih zapovedi. In v toliko vera odločno spada tudi v politiko. To je ravno tisto, nad čemer se liberalci in socialni demokratje najbolj jezijo in od česar mi kot kristjani nikdar odnehati ne moremo.

Zgled. Zakon med kristjanom in kristjano je po božjih postavah zakrament in nerazdružljiv. Ker je tudi država podložna Bogu, se mora ravnati po njegovih postavah, mora torej tudi ona v svojih postavah priznati nerazdružljivost krščanskega zakona.

Isto je glede šole. — Torej vera spada v politiko, v kolikor se mora tudi skrb za javni posvetni blagor (to je namreč politika) tudi ravnati po božjih zapovedih.

Sicer pa, gospodje nasprotniki, če vera, kakor trdite, ne spada v politiko, potem pa ravnotako ne spada v politiko brezvera, svobodomiselstvo; zakaj kakor je svobodomiselstvo svetovni nazor, ravnotako je svetovni nazor krščanstvo. Torej če venomer zahtevate, da se državna zakonodaja osnuje na svobodomiselnih, brezverskih podlagi, smemo mi z isto svobodo zahtevati, da se državne postavbe držijo krščanskih načel. Če ste vi toliko drzni, da zahtevate svobodomiselnih državne postavbe zavoljo majhnega števila brezvercev, smo mi toliko bolj upravičeni, da v imenu ogromne večine vernih kristjanov, katerih imate tudi vi še v svojih vrstah zelo veliko, zahtevamo krščanskih postavb. Če vi v vsem svojem dejanju in nehanju izpričujete, da svobodomiselstvo — neresnica — spada v politiko, toliko laže in ponosneje poudarjamo mi: vera — resnica — spada v politiko.

Iz Kmetских Zvez.

k Jugoslovanska kmetška zveza bo imela v nedeljo, dne 25. t. m. sejo. Obravnavala se bodo vsa sedaj pereča kmetška vprašanja, posebno pa osebna dohodnina. Jugoslovanska kmetška zveza je za sedaj naša kmetška zbornica, kjer naj se kmetje sami pogovore o svojih težnjah in jih predložijo vladi.

k Tako pa ne bo šlo. Kmetške zveze, organizirane v Ljudski stranki, imajo pri nas za seboj ogromno večino pristašev, in vsak bi mislil, da bo vladajoča gospoda v Belgradu to upoštevala ter v kmetijskih zadevah povprašala tudi Jugoslovansko kmetško zvezo za mnenje. Sedaj pa je poljedelski minister, ki pripada liberalni stranki in katera ima na kmetih le malo pristašev, v dogovoru s slovensko liberalno gospodo imenoval kot poverjenika za agrarno preosnovo nekega dr. Lukana. Jugoslovanski klub v Belgradu je nato gospodu ministru za agrarno preosnovo poslal pismo, kjer najodločneje protestira, da bi se za slovenskega kmeta kaj odločevalo brez njega in zahteva, da se imenovanje takoj razveljavi. Za novo imenovanje naj se vpraša Jugoslovansko kmetško zvezo. Tako je prav. Liberalni gospodje naj se le torej nauče pravilno postopati.

k Velik shod Kmetške Zveze se je vršil v nedeljo, 11. maja v Trebnjem na Dolenjskem. Udeležba je bila ogromna.

k Iz Dola pri Ljubljani. Na ustanovnem shodu podružnice K. Z. je imel v nedeljo 11. maja krasen govor gosp. dr. Jež. Temeljito in jasno je razložil program K. Z., povdarjal je velik pomen izobrazbe po naših katol. organizacijah in je bodril navzoče, da naj se zavedajo odgovornosti polne naloge sedanjih časov in naj se vsi združijo v močni K. Z., katera bo podlaga naše bodočnosti.

k Rudnik. V nedeljo, dne 11. maja ob 3. uri popoldne je bil dobro obiskan shod na Rudniku. Domači g. župnik je otvoril zborovanje in po kratkem nagovoru podal besedo g. dr. J. Mohoriču, ki je prav poljudno navzočim pojasnil sedanji politični in gospodarski položaj. Z vidnim zanimanjem so poslušalci sledili predavanju. Gosp. govornik je dolagal, da obeta ustanovitev Kmečkih Zvez velike uspehe, ker je njihov namen kmete tako organizirati, da bodo v zborih enotno zastopali koristi. Povdarjalo se je, da je le v edinosti moč in da bodo zato Kmečke Zveze nekak odpor proti krivicam, ki se večkrat delajo kmetom od strani raznih vlad. Ta stanovsko-politična organizacija bo kmete postavila bolj na lastne noge pri prodaji pridelkov in pri nakupovanju raznih potrebščin. Končno se je sestavil krajevni odbor za našo občino.

Žiri. V nedeljo, dne 25. maja t. l., se ustanovi okr. Km. Zv. za žiri in okolico. Kmetje, vpišite se v Km. Zv., ker le ta organizacija nam jamči, da se bodo želje kmečkega stanu res upoštevale.

k Kmetške Zveze na Hrvaškem. Tudi na Hrvaškem se kmetje organizirajo v Kmetških Zvezah, katere tam

imenujejo »seljačke demokracije«. Te demokracije bodo vse pristopile naši Jugoslovanski kmetški zvezi, ki bo tako polagoma razširila svoje delo na vse jugoslovanske pokrajine.

k »Seljačke demokracije«, kakor javljajo »Seljačke novine«, se bodo v prvi vrsti potegovale za kmetške zbornice, kjer bo kmet delal sam svoje postave. Trgovci imajo svoje zbornice in svoj trgovski zakon in trgovsko pravo, istotako obrtniki itd., le kmetje, ki so najmočnejši stan v državi, še nimajo svojega kmetškega prava. To se mora doseči in to je prva naloga »seljačkih demokracij«. — O razmerju »seljačkih demokracij« do krščanstva pišejo »Seljačke novine«: »Seljačka demokracija« traži ne samo, da se priznada krščanska čudoderna načela, njoj je zadača, da ta načela prevede in u životu: u svjesti svakoga pojedinca i naroda, u narodnoj prosvjeti i politici, jer je uvjeren, da se samo na taj način mogu izmiriti ljudi medju sobom, staleži, narodi i cijele države. Zato seljačka demokracija uči, da je živa vjera najčvršći temelj pravici i poštenju i zato nema u njezinoj sredini nikomu mjesta pa ni socijalistima ni gospodi ni onakvim seljacima, koji zabacuju svoju krščansku vjeru ili misle, da se može pošteno živjeti i bez Boga i vjere i poštenja. — **Rat (boj) nepoštenju!** Svakom nepoštenju navješćujemo rat i proganjanje, otvoreno i javno. Naša država treba samo poštene i savjesne ljude na svakom mjestu jednako poštene. Ni na jedno odgovorno mjesto ne smije doći nepošten čovjek. Seljačka demokracija traži od države, da ukloni s odgovornih mjesta sve uglavljene nepoštenjake, poziva vladu, da odredi brzi postupak kod svih istraga protiv nepoštenjake i lihvara. Ne zadovoljavamo se samo imenom novog sveta, hoćemo i nove ljude.

Nemška grozodejstva na Koroškem.

V razne časopise poročajo očitvidci sledeče:

Ranjene slovenske vojake so, kakor sem sam videl, večinoma umorili. Slovenske vojake, katere so v bližini Šmarjete pri Pliberku zajeli, so Nemci razorožili, zagotavljajoč jim, da se jim ne bo zgodilo nič. Ko pa so bili ujeti, so jih postavili v vrsto in jih nato s strojnico postrelili.

Meni se je posrečilo straži, ki me je gnala skozi mesto ob tričetrt na devet zvečer, ubežati.

Fužinskega delavca Juraka iz Guštanja so nemški vojaki tako pretepli, da je bil krvav po vsem životu. Enako se je zgodilo nekemu ujetemu slovenskemu vojaku. Od posestnika Pavše v Kotljah so zahtevali denarja. Ker ga ni mogel dati, so ga vržli na tla in s puškinim kopitom tako dolgo pobijali, da je prišel ob nezavesl.

Poštne uradnice v Prevaljah so zbežale šele v zadnjem trenutku, ko so že civilisti nanje streljali. Ker sta bežala tako pozno, sta imeli še priložnost zvedeti za usodo dveh žensk iz Prevalj, kateri so nemški vojaki zvezali in potem ustrelili.

V Guštanju so imeli nemški vojaki pred gostilno Lečnik na žici dve človeški očesi natakneni. Tam je hodila gor in dol nemška straža, ki je vsakemu civilistu rekla: Pogledite, ta očesa so priča, kako delajo Slovenci z Nemci, ki so nad 20. Nemcem oči iztaknili. — Zverinstvo teh divjakov se kaže v tem slučaju. Oči sami iztaknejo in dolžijo potem Slovence.

Pod Kostmanom sta bila ustreljena od civilistov dva nadporočnika. Enega izmed nju so tako razmesarili, da se je izrazil nek nemški vojak, da ga je sram povedati, kako izgleda. Nemški vojaki so pravili, da jim je vojaški poveljnik, ki je zasedel Pliberk, dal dovoljenje, da smejo Slovence ropati.

Druge grozodejstva.

Divjanje nemške soldateske na Koroškem presega vse meje. Plenijo, ropajo, morijo vse povprek tako, da prekašajo celo divje Hune.

Nemški civilisti na zverinski način pobijajo in more ujetе Slovence. V Maribor so pripeljali slovenskega ranjenca, ki je v bojih dobil strel v trebuh. Ko je težko ranjen ležal na tleh, ga je nemški razbojnik v vojaški obleki dvakrat sunil z bajonetom. V Velikovcu so umorili dve zajeti slovenski šolski sestri, ob cestah vise raz drevesa trupla obešenih slovenskih mož in mladeničev. —

V bekštanjski občini so samo 1. maja zjutraj zgrabili približno 30 oseb, med njimi 70 let stare žene in može ter jih odgnali. Ker so odtirali tudi matere, so mali otročiči ostali sami na svojih domovih, po katerih so mogli potem nemški vojaki neovirano pleniti. Do 7. maja so nemški vojaki samo skozi Vrbo prignali nad 1600 civilnih oseb, brez razlike spola in starosti. Siloma odvajajo z domov slovensko prebivalstvo in ga tirajo v ujetniške tabore, kjer ravnaajo z njimi kakor z zločinci.

Vojnim invalidom.

Komisija za preskrbo vračajočih se vojnikov je sklenila, da izkoristi za vojne invalide obstoječe topliške kopalniške naprave v:

Rogaški Slatini (za bolne na ledvicah, sladkosečnosti, črevesnih katarih) in Dolenjskih Toplicah (za revmatizem, posledice ran in zlomljenja kosti).

Vrhtega se priredi grad Golnik za lahko bolne na pljučih in kirurško tuberkulozo.

Invalidi, kateri žele priti v eno teh zdravilišč, se imajo do 25. majnika s prošnjo javiti pri okrajnem glavarstvu svojega bivališča, da se tam zdravniško preiščejo.

Komisija za preskrbo vračajočih se vojnikov v Ljubljani.

O strankah v Srbiji.

Prav malo smo se dosedaj poznali Slovinci in Srbi. Nemci in Mažari so nas smetno med seboj delili, postavili so med nas umeten velik kitajski zid, da bi ne čutili, da smo bratje po krvi, srcu in jeziku. Toda kar spada skupaj po vseh božjih in človeških postavah, to mora biti združeno. To bodo čutili prej ali slej tudi Lahji, ki nam hočejo oropati najlepše dele naše domovine in kričijo v svet, češ, da smo Slovinci, Hrvati in Srbi tri tuja si plemena, katera bi bilo treba ločiti in razbiti, da bi samo Lahji vladali nad našim morjem.

Dan na dan bolj spoznavamo naše brate Srbe in Hrvate, vemo kako žalostne politične razmere vladajo še vedno do sedaj med Hrvati, toda o notranjem strankarskem življenju v stari bivši srbski kraljevini so naši javnosti še precej neznane. Zato v kratkih potezah obris srbskih strank, da bodo naši ljudje mogli bolje zasledovati politično borbo srbskih strank, nove strankarske skupine, ki se sedaj snujejo in pa parlamentarni boj v našem narodnem predstavništvu, ki nam obeta biti zelo zanimiv.

Strankarsko življenje je bilo v Srbiji še od početka precej razorojeno in včasih še življeje, kakor pri nas. Znano je, da so še za časa srbskega proganstva padali v srbski skupštini na Krfu streli. Danes so stranke nekoliko spravljivejše, toda zopetna medsebojna borba je že v teku.

Pri nas so stranke strogo ločene po svetovnem nazoru ter po gospodarskem in socialnem mišljenju. V Srbiji pa daje danes pečat stranki več ali manj osebnost njenega voditelja, ako izvzamemo socialiste in pa nekaj republikancev, ki se nahajajo v vrstah srbske opozicije. Danes ni v Srbiji stranke, ki bi stala odločno na krščanskem svetovnem naziranju. Toda vse politično življenje se tudi v Srbiji prenavlja in valovi in tako so današnji strankarski obrisi le prehodni.

Najmočnejša stranka v Srbiji, ki je dolgo časa že na krmilu vlade, je staroradikalna stranka. Vodita jo Nikola Pašič, bivši srbski ministrski predsednik in zunanji minister, ki načeluje sedaj našemu odposlanstvu na mirovni konferenci v Parizu in pa sedanji ministrski predsednik naše države Stojan Protić. Stranka ima poleg poslancev iz Vojvodine, Bosne in Makedonije samo iz Srbije 40 poslancev v Narodnem predstavništvu. Predsednik radikalnega parlamentarnega kluba je Stojan Protić, podpredsednik pa poslanec Uroš Lomović. Stranka je bila v dobi političnih bojev zelo revolucionarna, Pašič sam je bil večkrat vsled veleizdaje obsojen in vržen v ječo. Danes pa plava stranka bolj v vodi konservativne politike.

V ostrem sporu s staro radikalno stranko pa stoji srbska opozicija, ki šteje 44 poslancev in je sestavljena iz radikalnih disidentov, samostalec, naprednjakov, nacionalcev in socialistov.

Skupino radikalnih disidentov tvori šestorica zelo razumnih mož, ki se je za časa vojne, ko je srbska skupščina zborovala na Krfu, odcepila od starih radikalcev. Ti moške so: minister za pravosodje Marko Trifković, predsednik zbornice Dra-

goljub Pavlovič, dalje Nastas Petrovič, Andrija Cvetković, Velja Vukičević in Kosta Stojanović.

Samostalna stranka šteje 20 poslancev. Tako v njenih vrstah, kakor v vrstah nacionalcev in naprednjakov stoji tudi republikanci. Znani republikanec samostalne stranke je Jaše Prodanović. Voditelji stranke so poleg Prodanoviča še minister prosvete Ljuba Davidović, dalje železniški minister Vulović in poslanca Pečič ter Milodar Drašković.

Napredna stranka ima 6 poslancev v parlamentu. Voditelja napredne stranke sta sedanji minister za šume in rudnike, bivši poslanik v Bukareštu Pavle Marinković ter bivši minister za prehrano Milivoje Jovanović.

Nacionalci, ali prej liberalci — kakor so se prej imenovali — so bivši pristaši dinastije Obrenović. Nacionalni klub šteje 11 poslancev. Predsednik kluba je poslanec Popović, druge dve vodilni osebi pa sta še bivši minister trgovine Ribarac in sedanji trgovski minister Veljković. Nacionalni klub se nahaja sedaj pred krizo, ker je manjši del kluba (Veljković, Popović in tovariši) za priklopitev k splošni svobodomiselnim demokratičnim zajednici, kjer se nahajajo tudi naši liberalci, a večji del (Ribarac) in tovariši so proti demokratom.

Socialisti v Srbiji so skoraj sami komunisti ali boljševiki. V parlamentu jih zastopa Dragiša Lapčević, njegov namestnik pa je sodrug Priša Kaclerović.

Splošni demokratični svobodomiselnim zajednici, katere dejanski načelnik je notranji minister Pribičević, so se pridružili izmed srbskih strank, samo samostalci in naprednjaki. Drugi del opozicije stoji v rezervi. Pripravlja se ustanovitev bloka, ki bi bil v parlamentu protiutež proti slovenskim, hrvatskim in srbskim svobodomiselnim.

Glasilno staroradikalcev je »Samouprava«. Naprednjaki izdajajo »Pravdo« in »Epoho«, samostalcem prijazen je »Polet«, nacionalcem pa »Večerne Novosti«. A skupna demokratična zajednica izdaja v Belgradu dnevnik »Demokratijo«. Socialisti imajo v Belgradu dva dnevnika, in sicer »Radničke Novine« in pa Židovsko socialistično »Slobodno Reč«, ki se odlikujeta po belih lisah in po skrajno boljševičkih idejah. Zraven tega pa izhaja v Belgradu še dnevnik »Trgovački Vestnik« in pa tednik »Zemljerudnik« (kmet), ki je glasilo nekake kmečke stranke, ki pa v resnici še ne obstoja.

Parlament zopet zboruje. In strankarsko življenje bo postalo vse življeje in ostreje in bo privedlo do čisto novih strankinih skupin.

Peti naglavni greh Lahov.

Za svojo pomoč antanti hoče imeti Italija na račun nas Jugoslovanov: 1. Trst s 95 kvadratkilometri zemlje in okrog tisoč prebivalci; Goriško z 2918 kvadratkilometri površine in 261 tisoč prebivalci; 3. Istro s 4957 kvadratkilometri površine in 404 tisoč prebivalci; 4. del Kranjske do Idrije, Logatca in Sneznika, to je okoli 1500 kvadratkilometri in 100 tisoč prebi-

valci; 5. Reko z ozemljem z okoli 500 kvadratkilometri in 100 tisoč prebivalci.

Pri teh svojih nesramnih zahtevah se sklicujejo Lahji celo na nekdanje stare Rimljane, češ: Ti so imeli zasledene že vse te kraje in mi Lahji smo potomci Rimljanov; seveda je ta trditev popolnoma bosa. Po tem načelu bi šla Italiji tudi večina Francije in Anglije in Afrike in Azije; saj so bili Rimljani svoje dni — a je že precej dolgo! — gospodarji sveta. Celo Amerika spada prav za prav pod Italijo; našel jo je vendar Kolumb, in ta je bil — Lahji Ha, ha!

Od ozemlja, po katerem hrepeni Italija, je Trst največji italijanski jezikovni otok. Tržaško ozemlje ima 95 kvadratnih kilometrov površine in obsega poleg mesta samega še šest vasi. A vse vasi na tržaškem ozemlju so slovenske, skoro čisto slovanska so tudi predmestja Trsta, zlasti pa Barkovlje, Škedenj, Sv. Ivan in Lonjer. Izmed 191 tisoč avstrijskih podaničkov, ki so živeli leta 1910, na tržaškem ozemlju, je bilo vsaj 70 do 80 tisoč Slovencev.

Italijani zahtevajo naše Goriško in Primorje zase, češ da so bolj izobražen ali kulturni narod od Jugoslovanov. A kaj pravijo številke, ki ne lažejo? V laški Benečiji je med 100 ljudmi 30 takih, ki ne znajo čitati in pisati ali z drugo besedo: tam je 30 odstotkov analfabetov, v slavnem Rimu jih je 36 odstotkov, v deželi Emiliji 40 odstotkov, v Abruci 64 odstotkov, v Kalabriji celo 73 odstotkov!

Nasprotno pa imamo Slovenci tam, kjer ni Italijanov, le 12% analfabetov, v deželi pa, kjer je največ Italijanov med nami, namreč v Istri, pa je skoro 40% nezbralcev.

Pred vojsko niso imeli Italijani v Trstu niti ene banke in samo en drugačen denarni zavod; Jugoslovani pa smo imeli tam dve banki in štiri druge denarne zavode, Čehi dve banki, Nemci celo pet.

Trst je največji trg za les, ki prihaja iz njegovega obširnega zaledja; leta 1910 se je navozilo iz zaledja v Trst za 20 milijonov kron, preko morja pa so ga izvozili za 17 milijonov. Ta trgovina je bila povprečini v slovenskih rokah.

Trst je četrta največja luka na evropski kopnini, ki se je v zadnjem času razvijala lepše nego katerokoli drugo evropsko pristanišče. Kajti v štirih letih (od 1905—1909) se je dvignila tonaža (teža blaga izražena v tonah po 1000 kil), ki je priplula v Trst, za celih 35½%.

Zakaj, vraga, pa steza Italija s tolikim pohlepom svoje grabežne kremplje po našem Trstu?

Italijani imajo v Trstu 120 tisoč, v Istri 147 tisoč, na Goriškem 90 tisoč svojih rojakov. Gre torej za »odrešenje« približno 300 tisoč Italijanov, pri čemer pa mora priti 700 do 800 tisoč Jugoslovanov v neznošno njihovo sužnost. Da rešijo Italijani teh svojih 300 tisoč polentarjev, so poslali v svetovno vojsko nad milijon svojih najboljših moči, od katerih je ostalo pod hladno rušo na bojišču najmanj 100 tisoč mož, vsaj 400 tisoč pa imajo invalidov. Vseh 36 milijonov prebivalcev Italije bo bridko občutilo posledice minole voj-

se. Jasno je, da je posegla Italija v vojsko edino iz imperijalističnih in kapitalističnih nagibov, to je iz narodnostnega vladoblepia in grde dobičkaželjnosti na naš račun. Z orjaškimi vojnimi izdatki bi bila Italija krasno poskrbela za boljše življenje svojih državljanov zlasti kmetov, ki so kolonisti, to je, popolnoma v oblasti grofov, ki posedujejo orjaška posestva ali latifundije. Toda Lah misli, da potrebuje nje-mu tuje, naše jugoslovanske zemlje, da bi naselil tukaj svoje siromašne, neuke in brezposelne mase proletarstva, ki postajajo nevarne sedanjemu načinu vladanja. Nevarnost družabnega poloma je v Italiji tako velika, kot v nobeni drugi državi. To ni laške politike, da mislijo na tuje naselbine (kolonije), na Afriko in Malo Azijo, na Trst pa zato, ker je največja izvozna luka za Levanto, za vzhodne dežele, zlasti za Azijo. Izvoz Trsta znaša vsako leto nad poldrugo milijardo in od tega izvoza pride na Levanto nad dve tretjini. Na severovzhodni obali jadranskega morja so tri dobre trgovske luke, in sicer naša Trst in Reka in pa laške Benetke. Toda beneska luka je preplitva, Reki preveč nagajajo južni vetrovi in je močje precej pri bregu pregloboko (70 m), kar zelo obtežuje in podražuje napravo motov, v resnici dobra je le tržaška luka. Ta je tudi nesla bivši Avstriji na leto 100 milijonov žrnjaka; zato si Lah ne more misliti Italije brez Trsta.

A četudi zmaga zaenkrat sila nad pravico, za stalno ne bo mogel držati krivični laški meč svojega krivičnega plemena. Naši bratje v zasedenem ozemlju ne bodo nikdar pozabili, da jih je rodila jugoslovanska mati in askemu ljudstvu bo še žal, da se je dale zapeljati svojim mogotcem v boljševiski imperijalizem.

„Domoljubova“ pisma.

Zadnjič sem pohvalil naš narod, češ, dokler bo naš narod tak, se nam ni nikogar in ničesar bati, tudi ne ločitve Cerkve in države. Kakor so katoliški Belgijci sami s svojo močjo ustvarili mogočno svoje šolstvo, tako bo naredilo tudi naše ljudstvo, če pride do tega.

Prijatelj ni bil zadovoljen s to hvalo. Nikar, mi je dejal, nikar ne ženi take hvala, ko bi lahko vedel, da ni upravičen!

Kako to, da ne?

Poglej, je dejal, poglej malo to naše šolstvo! Nič ne rečem, mnogo dobrega ima in mnogo dobrih je med njim, ampak nikar si ne prikrivajmo, kar je slabega, in tega je žalibog le preveč. Ali nisi sam pravil, kako ti je pripovedoval ameriški duhovnik, da so Slovenci in zlasti Kranjci v Ameriki zadnji, ko je treba kaj darovati za cerkev? Rajši pusti vse, cerkev in zakramente, krščanski pouk za otroke, krščansko poroko in krščanski pogreb, kakor da bi plačeval »cerkveni davek«, ki ga mora v Ameriki vsak katoličan plačevati, ker cerkev drugih dohodkov nima.

To sem res pravil, a zdj se mi, da je ta govorica vendarle pretirana. Drugi pripovedujejo, da so naši ljudje v Ameriki zelo požrtvovalni in da radi dajejo za cerkev in svoje šole.

No, recimo, da je kaj pretirano, je prijatelj, a precej resnice že mora biti v tisti tožbi, rojak rojakov ne bo črnil. A ni treba hoditi v Ameriko, le doma ostanimo, saj je tu dosti žalostnih dokazov za našo »požrtvovalnost«. Zadnjič si pripovedoval, koliko svojih srednjih šol vzdržujejo Belgijci. Mislim, da si dejal, 102, če vzamemo skupaj škofijske in redovne. No, koliko bi jih prišlo na nas? Belgijcev je dobrih 7 milijonov, a nas Slovencev je malo manj nego poldrugi milijon, nas Kranjcev pa pol milijona. Če bi torej bili mi Kranjci, kakršni so katoliški Belgijci, bi zlahka vzdrževali vsaj 7 katoliških gimnazij. No, zdaj pa pogledaj Eno imamo, v St. Vidu, a še to komaj vzdržujemo; ko bi ne bilo škofa, bi sploh ne šlo. O ta naša požrtvovalnost! Med vojsko se bilo med ljudstvom toliko denarja, da se je gnoj delal, ali so bili doneski za zavode kaj večji? Kaj še, če se ne motim, so se celo znižali. Najrajši bi vsi zastoj pošiljali otroke v šolo, kakor da se taka hiša sama nosi, ko je treba toliko tisočev in tisočev za hrano, za učila, za popravila in za vse drugo. Nikdar ne bom pozabil, kar mi je pripovedovala poštena priča. Pripeljal je v zavode svojega fanta dosti imovit mož. »Ko bi ga mogli zastoj sprejeti, je dejal, saj smo tudi mi dajali za zavode.« To je lepo, oče, tudi bi radi, a ni mogoče, je dejal predstojnik. »Koga, da ni mogoče, če smo pa dajali za zavode?« Oče, dajte no, preračunajte, koliko ste dali. Toliko in toliko krajcarjev na leto, kaj to znese v sedmih letih, kar ste začeli dajati (to je bilo še pred nekaterimi leti)? Če dvajset kron, pa je veliko. Zdaj pa malo pomislite, koliko bi morali plačevati za dečka v mestu. Za en mesec bi ne bilo to dosti! Tako sta moževala ta dva. Zdaj pa vprašam: ali bi tak narod zmagoval stroške za vse svoje šolstvo?

Prijatelj me je spravil v resnično zadrego. Jaz mislim, sem dejal v zadregi, da ti le prečno gledaš. Če eden iz nerazumnosti tako govori, eden še niso vsi. Ne sodi po enem vseh! Potem pa premisli, koliko so vedno dajali daši ljudje za cerkve, za zvonove, za pobožne ustanove —

Le nikar tega ne ponavljaj, se je obregnil prijatelj. To vemo vsi, a to je bilo, to je bilo v tistih časih, ko je bilo ljudstvo še bolj pobožno in preprosto, ko je bilo res srečno, če je moglo kaj storiti za božjo čast in lepoto službe božje. Sedaj pa naš človek računa, računa, postal je takomen in sebičen —

Ne govori, ne govori tako, to je žaljivo za naš dobri narod!

Zaljivo? Če je pa resnično! Ali nisi videl med vojsko, kako so ljudje skrivali živčje pred ubogimi in vedno samo prežali na najvišje cene? Ali je to krščanska ljubezen krščanskega ljudstva?

To so bili le izrodki vojske, a prej naši ljudje niso bili taki, in prepričan sem, da bodo zopet dobri, ko se poležejo vojne zmede in strasti.

Ko se poležejo! Pa se počasi polegajo! Meni se zdi, da gre vse vedno bolj po zlul. Ja, pa še vedno mislim — sem dejal odločno — da se bo naš narod zopet zavedel svoje časti in svojega dobrega imena in da bo dal vse, kar bo treba, za Boga in domovino!

Za domovino — je zavpil prijatelj in se je sedaj resnično razburil — prav, prav, da si izrekel to besedo. Res, narod, ki je kaj vreden, bo tudi domovini dal, kar ji je treba. Sedaj pa pogledaj naš »dobri« narod! Domovina je v nevarnosti, gosposvet-sko polje, kjer so naši očetje svobodno pozdravljali svoje kneze, je izgubljeno, ves starodavni slovenski Korotan je izgubljen, slovenski Štajerski groze Nemci, nemška druhal požiga slovenske domove, kolje može in žene, odganja otroke v sužnost, in mi — ali se mi kaj zganemo? Naši fantje, ki smo se toliko bahali z njimi, so pometali orožje od sebe in zbežali, ko je pa domovina poklicala naše može na pomoč, so dejali, da ne gredo, naj le hudič vzame vse kroščice, če če. Sram nas bodi! Sram bodi zlasti nas Kranjcev! Mene peče ta sramota kot pekoč ogenj, peče me, ko srečavam izgnance iz Koroške, in ne upam se jim pogledati v oči. Kako vse drugače oni ljubijo našo domovino, kako jo ljubijo Primorci, kako hrepene, da bi mogli vreči raz sebe jarem sužnosti in se svobodno združiti v svobodni Jugoslaviji. Oni dobro vedo, da tudi v Jugoslaviji ne cveto same rožice, kakor po taki vojski nikjer na svetu ne. Oni vedo, da im bo treba plačevati teške davke — ali jih mar na Laškem in Nemškem ne bodo plačevali še težjih? Oni vedo, da ni svobode brez pokorščine in izpolnjevanja dolžnosti. A vse, vse bi dali, vse storili, vse žrtvovali, samo, da bi bili svobodni v svobodni Jugoslaviji! Mi pa — sram me je sploh o tem govoriti! — Fej te bodi, kdor si Kranjec!

Tako se je ves razdražen hudoval prijatelj. Sedaj sem razumel, zakaj je bil od početka tako kočljiv in nisem mu mogel zameriti. Tudi mene peče naša sramota in ne vem, kaj bi dal, ko bi jo mogli izmiti. Vendar pa nisem izgubil vere v naš narod in naše ljudstvo, tudi v Kranjce ne! Bili smo takorekoč brez domovine, zato še ne vemo prav, kaj je domovina. A ko bomo spoznali, bomo z veseljem dali zanjo kri in življenje.

Tedenske novice.

Jugoslavija.

j Slovensko Prekmurje krvavi iz tisoč ran. Madžarski boljševiki koljejo naše ljudi, ropajo in požigajo njihove domove. Prekmurški Slovenci kličejo nas na pomoč, pa pri nas imajo gluha ušesa. Koroška gori, Prekmurska gori, Štajerska bo začela goreti, pri nas se pa pripravajo, kdo je bil štiri leta pri vojaki, kdo pa samo dve.

j Polnoletnost z 21. letom. Vlada je predložila narodnemu predstavništvu zakonski načrt, s katerim se proglašajo polnoletnost z izvršenim 21. letom. S tem se je izpolnila zahteva, ki jo je svoj čas stavila naša Ljudska stranka.

j En bataljon Nemcev so vjeli v Koroškem. Prepejali so jih v Srbijo.

j Kolika je škoda povzročena po nemških roparjih. Kakor cenijo izvedenci, so nemške roparske tolpe napravile tekom zadnjih roparskih pohodov po slovenskem Korotanu nad 30 milij.

jonov kron škode na privatnem in državnem imetju.

j Naši poslanci proti 200 % povišku na južni železnici. Poslanci Hohnjec, dr. Pogačnik in tovariši so vložili na prometnega ministra interpelacijo, kjer odločno ugovarja proti krivičnemu povišanju vozniških cen na južni železnici. Koncem interpelacije so stavili na ministra ta vprašanja: 1. Iz katerih razlogov je ministrstvo saobračaja odobrilo gori navedeno pretirano povišanje vozne tarife na južni železnici. 2. Zakaj ni ministrstvo v tej stvari prej stopilo z zastopniki naroda v stik? 3. Ali je gospod minister voljan takoj preklicati odobrenje pretiranega poviška zlasti za III. razred in za blagovni promet?

j Besedičenja v Narodnem predstavništvu. Jugoslovanska demokratska stranka (liberalna) menda v Belgradu nima drugega dela, kot da se prepira za mandate. In zaradi tega domalega počiva vse drugo delo. Finančni odbor je prekinil svoje delo, agrarni dela počasi in tudi druga prepotrebna dela napredujejo le počasi. Liberalcem se zdijo mandati mnogo važnejši.

j Jugoslavija dobi trgovske in bojne ladje stare Avstrije. Ministrski predsednik Protič je dobil od Pašiča iz Pariza brzoglavno obvestilo, da dobi Jugoslavija gotovo število trgovskih in bojnih ladij bivše Avstro-Ogrske. Vlada je že podpisala ukaz, da se sprejme večje število jugoslovanskih pomorskih častnikov v jugoslovansko bojno mornarico. V državni proračun za tekoče leto je postavljen kredit 40 milijonov dinarjev za prve potrebe pristanišč trgovske in bojne mornarice.

Domače novice.

»Domačubova« pisma, ki jih prinaša »Domačub« vsaj v vsaki drugi številki, svojim čitateljem silno priporočamo, da jih večkrat čitajo in premišljajo, ker so v vsakem oziru zelo poučna.

d Orožne vaje. — Podpore svojcem v poklicanih. Deželna vlada je sklenila: Svojcem k orožnim vajam v poklicanih vojakov se dovoli za dobo orožne vaje prispevek za preživljanje po določenih navedbah z dne 19. decembra 1918, št. 219, oziroma navedbe z dne 2. aprila 1919, št. 434, odstavek III. Tudi za vlaganje prošelj veljajo določila teh dveh navedb. —

d Lanske žrtve v Judenburgu. Od 12. do 18. maja lanskega leta so se odigravali v Judenburgu tragični dogodki, ki so se končali z usmrtnitvijo šestorice naših sedemnajstih. Pripravlja se prvovrsta spominske obletnice.

d Vseučilišče v Ljubljani. Te dni se je otvoril v Ljubljani visokošolski tehnični tečaj, ki je nekak pričetek tehnične visoke šole v Ljubljani. Istotako je prišlo te dni iz Belgrada sporočilo, da se otvori v Ljubljani medicinska fakulteta.

d Dekliški licej v Ljubljani se bo podražvil in se spremenil v dekliško gimnazijo.

d Žrtev švabskih roparjev na Koroškem. Alojzij Rozman, Sl. pl. polk II., je

padel junaške smrti dne 30. aprila 1919 v gorovju pri Spodnjem Dravogradu na Koroškem. Rajnik je bil rojen leta 1897 v Brezovi rebri št. 5, občina Ajdovec. Bodi Ti lahka tuja zemlja! Domačim pa iskreno sožalje!

Kako postopajo Nemci z našimi ujetniki. Mrkuznikovemu Lovrencu od Sv. Križa pri Moravčah se je posrečilo uiti z nekim tovarišem iz nemškega ujetništva na Koroškem. Prinesel je s seboj tovariša ujetnika, Osovnikovega Ceneta, tudi od Sv. Križa, v katerem piše, da so njega ujeli samega in ga hoteli takoj ustreliti. Prosil jih je, kakor piše, kakor se Bog prosi, nakar so se ga vendar usmili. Peljali so ga v špital ob Dravi, kjer je po izpovedbi Mrkuznikovega kakih 600 naših. Godi se jim slabo, da se jim slabše ne more. Edina tolažba so jim nemške obljube, da bodo še tekom maja zamenjani. Ujetniki prosijo, naj se jih merodajne oblasti usmili in posredujejo, da se izvra izmenjava čimprej, ker dolgo pri tem stradanju ne bodo mogli vzdržati.

d Begunski shod se je vršil to nedeljo v Ljubljani. Begunci zahtevajo, da se jim pomore do čimprejšnje vrnitve na svoje domove, da naj Nemci poplačajo škodo, ki so jo povzročili po zadnjem vpadu v Slovensko Koroško, katero naj izpraznijo. Istotako zahtevajo, da se meje rešijo po Wilsonovih načelih samoodločbe. Resolucije so se poslane na pristojna mesta.

d Knjižnica Jugoslovanske dijaške zveze v Hrašah naznanja, da se je premetila 11. t. m. iz Hraš v Lesce, št. 23. Člane sprejema g. Jurislav Murnik vsak dan. Uradne ure, v katerih se knjige izposojajo in sprejemajo nazaj, so ob delavnikih po 18. uri (6. uri zvečer), ob nedeljah in praznikih od 7. do 9. ure in od 13. do 14. ure (1. do 2. ure popoldne). Obenem se pozivljajo dosedanj člani, naj nemudoma vrnejo knjige zgoraj imenovani knjižnici.

d V Kropi pri Kapelici je vsako nedeljo in praznik božja služba ob 10. uri, ob Marijinih praznikih sta pa dve božji službi, ob 6. uri in ob 10. uri pri kapelici, ker se je naselil kroparski rojak g. Tomaž Varl v Kropi, častilci kapeliške Marije, v Kropi!

d Umrli je v Prapretnem, fara Trbovlje, znana mamica: Marija Božič, mati slovenskih rodoljubov; Alojzija, Ivana in Ignacija Božič in gospe Logarjeve. Naj v miru počiva!

Drugod po svetu.

p Dolgovi bivše Avstro-Ogrske. Kakor se poroča, bodo morale predvojne dolgove bivše Avstro-Ogrske sorazmerno plačati vse države, ki so nastale na ozemlju bivše monarhije, vojne dolgove pa bodeta morali prevzeti samo Avstrija in Ogrska.

p Ta teden se izroči mirovna pogodba Nemški Avstriji. Iz pogodbe bomo zvedeli natančne meje na našem severu.

p Nemci odklanjajo mirovno pogodbo. Nemški ministrski predsednik Scheidemann je izjavil, da je mirovna pogodba, kakršno so izročili ententni

diplomati nemškim zastopnikom, nesprejemljiva.

p Ruski boljševizem, ki se je držal samo z bajonetom in vislicami, umira. Petrograd, ki je bil dosedaj njegova glavna trdnjava, so menda sedaj zasedle ententne čete.

p 6 milijonov ljudi je umrlo na španski bolezni v Indiji. To je hujska kot svetovna vojska.

Dopisi.

IZ SELŠKE DOLINE.

Na Velikonočni ponedeljek smo imeli množno zborovanje V. L. S. v društveni dvorani v Selcih. Poročala sta državni poslanec Ivan Brodar in dr. Jakob Mohorič. Ustanovili smo Kmetstvo Zvezo za selško dolino. Živil naša dolina še za domačo potrebo pridelava veliko premalo, pač pa je ugodna za izvoz plemenite živine in lesa. Pa že to dvoje je vredno, da smo se organizirali v Kmetški Zvezi, kjer se bomo skupno branili proti previsokemu obdavčenju zemljiških posestev. Kot pristaši V. L. S. odkrito pozdravljamo trdnjšo organizacijo delavskega in obrtnega stanu v Jugoslovanski Strokovni Zvezi in Jugoslovanski Obrtni Zvezi, da bomo stanovsko organizirani tem močnejši v skupni in množni V. L. S., ki stoji trdno na krščansko-družabnem temelju. Sklenili smo podobne resolucije, kakor jih dosledno poudarja slovensko krščansko ljudstvo na zborovanjih V. L. S.

Na drugo nedeljo po Veliki noči pa sta prišla v našo dolino dva socialnodemokratska agitatorja. Bili smo radovedni in shoda v šoli se nas je precej udeležilo. Ko sta poudarjala, da so soc. demokratje za agrarno reformo, za socializacijo kapitala, za čimprejšnjo volitev državnih poslancev in končno za Jugoslavijo, kjer naj ljudstvo samo odločnice, kakšne nam bodo postavle, nam je bilo všeč; saj smo iste zahtevali tudi mi v svojih resolucijah, le še več in bolj jasno.

Edini resni ugovor proti programu V. L. S. sta podala s tem, češ da V. L. S. stoji na krščanskem stališču, vera pa da s politiki nima nič opraviti in se zato ne sme nositi na politične shode. V odgovor na to smo jima zastavili dvojno vprašanje: Prvič: Ali je mogoče, da bo kdo izmed bodočih državnih poslancev v državnem zboru v Belgradu predlagal, naj se za Jugoslavijo dovoli razporeka krščanskih zakonov? — Gotovo! — Nato prde glasovanje. Poslanci, ki tudi kot poslanci priznajo krščansko vero, bodo glasovali proti razporeki; oni poslanci pa, ki se kot ljudski zastopniki nočejo vezati na krščanski program, ki v politiki nočejo o veri ničesar slišati, bodo lahko neovirano in svobodno glasovali za razporeko. Drugič: Ali je mogoče, da bo kdo izmed bodočih poslancev predlagal v državnem, oziroma v deželnem zboru, da naj se verouk odpravi iz vseh državnih, ljudskih, meščanskih in srednjih šol? — Gotovo! — Pri glasovanju bodo zopet poslanci, ki so izvoljeni na krščanskem programu, vezani, da glasujejo za verski nauk nasprotno bodo tisti, ki na volilnih shodih nočejo o veri ničesar slišati, zopet svobodno glasovali, naj se krščanski nauk popolnoma izloči iz šole. Tako je!

Na ti dve vprašanji sta soc. demokratska govornika namesto odgovora samo na odločnejše protestirala, da se je na njih politični shod zopet privleklo versko vprašanje.

Mi pa smo čutili, da so soc. demokratje vsled svojega demokratskega programa nam sicer manj tuji kot liberalci, vendar nas pa obojni zametujejo, ker smo na stališču, da je treba ne le v cerkvi in doma, temveč tudi v državnem in deželnem zboru poznati Boga in izpolnovati njegove zapovedi. Gospodje socialnodemokratski in liberalni agitatorji! Kadar boste odpravili iz zakonov vseh držav vse protiverske in proticerkvene postavle ter nam dali gotovo poročtvo, da do takih postav ne bo nikoli več prišlo, to je, ko bo nevera za vselej izginila iz sveta, takrat bomo pa tudi

mi, katoliški kristjani o veri na političnih hodih prav radi molčali.

Priznati pa moramo, da sta oba govornika liberalce, tako sta dosledno imenovala sedanjo »Jugoslovansko demokratsko stranko«, kot kapitalistično stranko veliko bolj »bojala kot V. L. S. Ker od strani poslušalcev ni bilo nobenega ugovora, to menda za našo dolino ne bo imelo slabih posledic.

Dokazovala sta sicer, kako pravičen in pošten je program slovenske soc. demokracije, pokazala nam pa še nista, da ne bodo v služaju, če v Jugoslaviji res pridejo do odločilne besede, pod pritiskom svojih mednarodnih sošrugov, z našo vero in zasebnim premoženjem delali ravno tako kruto in brezobzirno, kot delajo drugod, kjer so dobili vso oblast v roke.

S prostaskimi namigavanji o hrvaških škofih in s trditvijo, da V. L. S. ne zasluži drugega, kot da se jo iztrebi z ognjem in mečem, sta pa sama odbila od sebe vse resno misleče zborovalce.

V naši dolini je Krekov dom in ljudstvo je politično bolj izobraženo kot mislite vi, ki hodite agitirati proti V. L. S. Pa brez zamere!

Iz št. Jurja pod Kumom. Dne 25. aprila t. l. nas je zapustil naš župnik Franc Avsec in se preselil iz naših hribov v lepo gorenjsko farno Lesce. Bil smo polnoštevilno zbrani ter se z žalostnim srcem in solzami v očeh ločili od predebrnega gospoda, želeč mu blažega miru in obilo sreče in zadovoljnosti v novi fari. Ogorčeni smo brez izjeme na vse one, ki so mu slabo želeli in mu delali grenke ure med nami. Gospod Avsec je bil med nami celih 19 let. Koliko je v tem času storil za blagor fare in občine, bi bilo preobširno tukaj pripovedovati. Ni mu bila dovolj njegova služba, katero je ves čas opravljal sam brez duhovnega pomočnika, temveč skrbel je z vsemi močmi tudi za telesni blagor fare in cele občine. Napravil nam je vodovod, kapnice, ceste, ustanovil in vodil hranilnico in posojilnico, sezidal krasno šolo in društveni dom. Ostali smo mu tako veliki dolžniki, da mu ne moremo nikdar plačati; zaradi tega mu bodemo hvaležni do smrti, in v tej hvaležnosti kličemo in prosimo: Bog naj mu stotero povrne! — Več hvaležnih faranov.

Z Blo k. Dne 4. maja smo imeli lep političen shod, ki ga je priredil naš prijubljeni državni poslanec g. Lovro Pogačnik. Tekom svojega govora je obrazložil pravila Kmetске Zveze, poudarjal je veliko važnost organizacije kmetškega stanu, kateri je podlagi, temelj in steber vsem drugim stanovom. Pojasnil je navzoči množici razna vprašanja, kakoršna so n. pr. valuta, vojna posojila, osebna dohodlina, boljševiški komunizem, razdelitev posestev itd. Iz vsega njegovega govora je vznelo: Kmetje - Kmetiska Zveza! Zbrano občinstvo je pazno poslušalo g. govornika, ki je govoril nad dve uri. Dal Bog našemu shodu obilo blagoslov! — Zadnje čase so se strnili nekateri nezadovoljneži iz liberalne stranke in se vpisali v soc. dem. stranko, katero z vso strastjo skušajo razširiti med ljudstvom. Posebno se za to trudi g. Mršek iz Ravnika, ki je bil svojčas ravno tako vnet pristaš liberalne stranke. Kmetje! Kdor sam sebi in svojemu gruntu želi smrti, naj se le zapiše med socialiste, kdor pa hoče biti vnet pristaš in zagovornik kmetških pravic, pa pristopi Kmetiski Zvezi! — Tudi liberalna stranka se »giblje«, saj je že priredila že dva shoda, katerega prvega je priredil g. dr. Lovrenčič, drugega pa g. Pucelj; dosegli so vsaj toliko, da so postavili odbor, niemu »na čelo« pa »neodvisnega kmeta« g. Juga. Tudi »zapisavali« so baje v liberalno stranko, pa pravijo, da jim je številki zmanjkalo! Ni hudnik, da bo tedaj vse »vrag« vzeli! — Zaradi navijanja cen je bil kaznovan tukajšnji liberalni trgovec g. Ivan Modic iz Nove vasi na 4000 K in 3 dni zapora; med ljudmi »gre« glas, da je bil izmed pristašev naindolžnejši. V resnici je ljudstvo zelo pogrešalo konsumnega društva, ki bi ravno zdaj zelo prav prišlo! — Od pozne jeseni pa do zdaj smo imeli večinoma dež in sneg, mraza na ceste, zametov cele gore. Zato je vse delo nekam zaostalo. Le počasi se vigred vzbujal

— Zato je bilo pa v »Društvu« več življenja. Kakor da ni vojske in da ni zime v naši Sibiriji, je to »Društvo« delovalo. Vsakomesečno predavanje, vsako leto najmanj po eno igro, po eno slavnostno akademijo z igro, petjem in govori je »Društvo« zelo poživilo in vnelo mlada srca. Število članic se je zelo pomnožilo, članarina se redno plačuje, nove knjige so priromale v knjižnico; vse to kaže, da je naše društveno življenje na najboljših potih. Zadnje čase smo priredili sledeče igre: »Oh ta Polona«, Prisljen stan je zaničevan«, »Ob vojski«, »Repoštev« in »Mož je glava«. Tudi na Orlo mislimo zadnje čase in na orlovski naraščaj, ki začneta s svojimi vajami z nedeljo 11. maja. Vse dobromisleče fante pa kličemo v naše mlade vrste: Pristopite čimprej in v obilnem številu!

V Lešah je priredila S. L. S. na velikonočni ponedeljek shod, ki je uspel nepričakovano krasno. Mnogoštevilnim poslušalcem obojega spola je g. Ivan Avsenek iz Vrbenj pri Mošnjah v temeljitem in poljudnem govoru pojasnjeval namen in notranji ustroj naše nove države Jugoslavije, ki naj skrbi za naravni in нравni red, za pravo svobodo, za šolstvo, za zdravstvo in zlasti za gospodarstvo in v kateri naj odločuje ljudstvo, ne pa samo vladar, kakor v ranjki Avstriji. — Lešani, poslušajte glas g. Avseneka in se organizirajte pravočasno v Kmetiski zvezi, katere namen in potrebo vam je gospod govornik jasno označil in dokazal! Nikar ne nasedajte raznim »nadstrankarskim« Jožetom, ki vam kličejo: Kmetje, osamovajte se, na protiverski podlagi sevedaj! Kadar vas bodo še bežali liberalni in socialnodemokratski agitatorji, ki poznajo kmeta samo ob času volitev, da bi kmet pomagal njih protikmetški stranki na konjčeka, drugače pa za zabitemu kmetu obračajo hrbet, jih varavnešt vprašajte: »Zakaj pa vaša stranka, ki je sedaj naenkrat tako vnetja za kmeta, ni poslala v Belgrad niti enega kmetkega poslanca, ampak same doktorije, uradnike, profesorje... dočim je S. L. S., kateri pri vsaki priliki očitate, da še nič ni storila za kmeta, poslala tje kar štiri čvrste in vije kmete?« — In po tem vprašanju jim pokazite vrata!

Veliki trn. »Ljudski glas« z dne 9. maja omenja v članku »Spanje in zdravje«: Pomankanje spanja je ena najhujših živčnih bolezní, da se je že marsikdo otegnil tej bolezni s samomorom itd. Gotovo trpita na tej bolezni tudi gg. Mihevc in Erjavec, in v resnici se je bati, da bosta na isti način končala. Pošten, star posestnik Vama svetuje, da si čimprej preskrbita dobrega zdravnika; gotovo bo svetoval sledeče: Ne prirejšta socialističnih shodov, ker z njimi tako ničesar ne dosežeta. — Vsak najkrajši dopis v »Ljudski glas«. Vama razburja živce. — Vsak govor na shodu je takorekoč preveč zmišljen in odveč itd. — In dobila bosta spanje pravičnega.

Šmartin pri Kranju. Na Bregu se je naselil na svojem lartnem posestvu gospod župnik v pok., Gregor Jakeli. — Dne 12. majnika se je poročil posestnik Pavel Eržen iz Zg. Bitinja št. 20 — Ropretov — z Amalijo Rajgelj — Savčevco — iz Sred. Bitinja št. 14.

Semič. Vihar na Veliki petek je tudi pri nas napravil veliko škodo po strelah trtju, vrtovih in lozah. Mraz je vzel skoro vse češnje, orehe in rano sadje, pa tudi na trtju je nekaj škode. — Španska se nam zopet ponuja,endar do sedaj ni tako kruta, kot je bila jeseni. — Vojska je tudi pri nas pustila slabe sledove, ples in mnogo surovosti. Tatovi postajajo vedno bolj predrzni. Doslej so vlamljali v zidanice, sedaj napadajo že trgovine. Na Belo nedeljo so pri neki podružnici med službo božjo neki fantje podirali smreke, trgali zastave in vence. Sramota!

Gospodarski del.

Napoved za dohodnino.

Kako naj se izpolni napoved.

Najprvo moramo pojasniti, kako moramo izpolniti napoved, da je formalno pravilna.

»Dežela, politični okraj, cenilni okraj, občina,« to izpolni navadno že davčno oblastvo, ko razpošlje obrazce. Če pa ostane neizpolnjeno, tudi ni nobena nesreča, ker ostane napoved pravilna, če je sicer dobro izpolnjena.

Pojasnili smo že v zadnjem članku, da sedaj napovedujemo za davčno leto 1919.

Ime in poklic naj se napiše razločno n. pr. Mejač Janez, posestnik. Kot pripadniki hišnega gospodarstva naj se navedejo po imenu žena in otroci, ki se še nahajajo doma. Tistih, ki so v Ameriki ali drugje v službi, ravnotako pomoženih hčera in sinov naj se ne navaja.

Dobro je, če se pri vsakem otroku napiše tudi starost, n. pr. žena Barbara in otroci Jožef 13 let, Marija 12 let in Peter 6 let. Davčnemu oblastvu se s tem olajša delo; za davkoplačevalca je pa važno zaradi tega, ker se znuza davek pri dohodkih do 2400 K za vsakega rodbinskega uda razen enega za eno stopnjo, pri dohodkih do 2400 K pa ravnotako za eno stopnjo za vsakega rodbinskega uda razen dveh. Davčne oblasti večkrat ne ve, da ima davkoplačevalec otroke in koliko jih ima. Zato mu ne zniža davka. Če je imel Janez Mejač n. pr. leta 1918. 2300 K dohodkov bi se mu moralo odmeriti za leto 1919. 24 K 40 v dohodninskega davka. Ker pa ima ženo Barbaro in tri otroke, ki mu še ne pomagajo pri gospodarstvu, se mu zniža dohodnina za dve stopnji in plača nameto 24 K 40 v le 18 K 70 w. Če bi imel ženo in sedem otrok, bi mu vsled tega sploh ne bilo treba plačati dohodnine. Zato je važno, da se to v napovedi natančno navede.

Potem naj se vpišejo dohodki! Iz obrazca je razvidno, da naj se navedejo posebej dohodki iz zemljiške in gozdne posesti pod A, pod B dohodki iz poslopj itd. Dohodki naj se navedejo s številkami. Opombe naj se ne pišejo na prvo stran napovedi med vrstice, temveč na tretjo stran, kjer je za opombe dovolj prostora. Če človek pregleda več napovedi, vidi, da je velika večina na prvi strani tako gosto popisana med vrsticami, da se pri najboljstri volji napišano ne da prebrati. Zakaj se tu piše, ko je vendar na tretji strani dovolj prostora! Če ni bilo leta 1918. nič dohodkov, naj se zapiše O ali pa črta.

Posamezne številke naj se potem seštejejo in vsota zapiše pod »skupaj«.

Na drugi strani naj se vpišejo odbitki. Zato je odločeno 7 vrstic. Odbitki naj se vpišejo s številkami, vse druge opombe pridejo na tretjo in četrto stran napovedi.

Med dohodke, ki niso podvrženi dohodnini, se lahko navede: vojaška ali ameriška podpora, invalidne pokojnine in doklade itd.

Kako se upoštevajo rodbinske razmere pri odmeri dohodnine, smo že pojasnili. Ker smo že na prvi strani natančno navedli, koliko otrok ima družina in njihovo starost, zadostuje če navedemo na drugi strani kot okolnost,

ki opravičuje znižanje davčnega postavka, na kratko: troje nepreskrbljenih otrok.

Dohodninski zakon določa nadalje, da je komisiji, ki odmeri dohodnino, dovoljeno, upoštevati posebne razmere, ki bistveno kratijo plačilno zmožnost davčnega zavenca, tako, da se pri dohodkih pod 12.000 K lahko zniža davek, vendar ne več, kot za tri stopnje.

Kdor je imel leta 1918. dolgotrajno bolezen v hiši, kdor ima slepe, gluhe, hrome ali slabotne otroke, komur je toča občutno pobila polje, komur je poginila goveja živina ali prešiči, komur je uničil požar hlev, hišo ali kako drugo gospodarsko posloje, ta naj to navede v kratkih besedah in prosi znižanja za tri stopnje n. pr.: »žena in troje nepreskrbljenih otrok, izmed katerih je najstarejši od rojstva hrom. Prosim znižanje davka za 3 stopnje.«

Znano je, da se po sedaj obstoječih zakonih poviša dohodnina za samce za 15%, dohodnina za zakonske brez otrok pa za 10%. Zakon dovoljuje pri tem več važnih izjem. Najvažnejši izjemi, ki se jih je dobro zapomniti, sta: prvič, da se potrebni bratje in sestre, ki se nahajajo še v oskrbi davčnega zavezanca, štejejo med pripadnike hišnega gospodarstva in drugič, da tisti davčni zavezanci, ki so izredili dva ali več otrok, ne plačujejo tega 10 odstotnega davka, ako njihovi davku zavezani otroci ne presegajo 4800 K.

Naslednjič naj se na napoved napiše datum in naj se napoved podpiše.

Toliko, kako naj se napoved izpolni, da bo formalno pravilna. Posebno je paziti na to, da se na prvi strani napovedi o posebnih vrstah dohodkov napiše do številkamaj pod točko F in da se napoved na drugi strani podpiše. Brez tega je napoved nepravilna. Kdor vloži nepravilno napoved, tega davčno oblastvo še enkrat pozove, naj vloži pravilno izpolnjeno napoved. Če davkoplačevalec na ta poziv ne vloži napovedi, ali če vložena napoved zopet ni pravilna, ga davčno oblastvo kontumacira.

Naslednje vprašanje je, kako se mora napoved materijelno izpopolniti, to je, kaj se mora napovedati, kaj všteti med odbitke, kaj med dohodke.

Najprvo o dohodkih iz zemljiške in gozdne posesti.

Ze lani smo v 5. in 6. Domenljubovi številki priporočali kmetom, naj si zapisujejo svoje prejemke in izdatke. Povedali smo že tam, da od priprostega kmeta nihče ne bo zahteval, da bo vodil natančno knjigovodstvo. Vendar naj si vsaj večje prejemke in izdatke zapisuje v posebno knjižico ali koledar. Tako bo sam najboljšo vedel, kako uspeva njegovo gospodarstvo. Ti zapiski mu bodo posebno prav prišli pri napovedi za dohodnino, ker mu bo davčno oblastvo rado verjelo, samo, če se preriča, da si je redno in natančno zapisoval svoje prejemke in izdatke.

Kakšne dohodke ima naš kmet iz

zemljiške in gozdne posesti! Največkrat kmet s svojim posestvom sebe in svojo družino le za silo preživi. Ker prodaja je prisiljen prodati, da si kupi potrebno obleko in obutev in da plača davke. Zato je napoved zelo enostavna pri takih, ki nimajo poslov in opravijo delo s svojimi domačimi ljudmi.

Napravi naj se tako-le: na tretjo stran napovedi se napiše najprvo kar je prodal: vina, telet, prašičev, goveje živine, drv, pšenice, ječmena, rži, prosa, ovsa, fižola, krompirja, repe, zelja, sena, pišet, jajc, mleka itd. Pri vsaki stvari naj se napiše, koliko je prodal in po kateri ceni.

Potem naj napiše vrednost doma porabljenih pridelkov, drv itd. in sicer za sebe, ženo in otroke, ki še ne pomagajo pri gospodarstvu. Kolika je ta vrednost, to je seveda v vsakem posameznem slučaju drugače. V tem si niste podobni skoro niti dve kmetiji. Pri eni žive malo boljše, dasi je družina ravnotako velika, zakoljejo na leto enega ali dva prešiča več, imajo več kuretnine, domač med, zakoljejo doma prirejene race, pure ali goši, česar vsega ni pri drugi kmetiji. Zato ni mogoče v splošnem povedati, kakšna je vrednost doma porabljenih pridelkov. To se da le ceniti, ker človek vendar ne more zapisovati vsakega jabolka, ki ga je utrgal na svojem vrtu in končno bi moral njegovo vrednost le sam oceniti.

Najlažje je, če si predstavlja tisti, ki napoveduje svoje dohodke: koliko bi zahteval jaz od onega, ki bi mu dal jato hrano, zanj, za njegovo ženo in otroke, ki jih ima ravno toliko ko jaz, in sicer ravnotako hrano, kakor jo imam jaz. Najlažje bodo cenili seveda to kmetje v bližini mest, ker so jim znane cene, po katerih so prodajali jajca, mleko, korenje, gobe itd.

Seveda prideta ravno v tej točki največkrat navzkriž kmet in davčni uradnik. Kmet stremi za tem, da ceni doma porabljene pridelke kolikor mogoče nizko. Poznam slučaj, da je cenil kmet hrano zase dnevno 30 v in to za leto 1917. Seveda pameten človek ne more na tako cenitev pristati. Kaj se je dobilo leta 1917. za 30 v? Niti skledice mleka in kosčka kruha. Razumljivo je, da cenilna komisija ne pusti veljati take napovedi. Saj ni treba cenilni komisiji drugega, kot primerjati napovedi. Če napove uradnik, ki je izdal lani za moko, zabelo, sadje itd. skoro vse svoje službene prejemke, 4.000 do 5.000 K, vendar ne bo napovedal manj dohodkov boljši kmet, ki je vse to sam doma pridelal. Seveda je krivica, da mora plačati tak kmet dohodnino, kakor je ravnotaka krivica, če ne še večja, da jo mora tudi učitelj, uradnik itd. Vendar ni kriv davčni uradnik, marveč pomanjkljiv zakon.

Potem, ko so vpisani vsi prejemki in sešteti, pridejo na vrsto odbitki. Tudi v tem vprašanju večina kmetov ni na jasnem! Med odbitki se navajajo navadno samo take reči, ki se jih po zakonu ne sme odbiti. Seveda se potem

cenilne komisije ne ozirajo nanje pri odmeri dohodnine. Zato hočemo v naslednjem članku govoriti podrobneje o odbitkih.

Gorenske planine.

Najmanj pravic do planin imajo tisti, ki so pred 25 leti staremu baronu Bornu svoje pravice prodali. Omenjamo, da je bila večinoma vsaka planina last več posestnikov, katerih lastninska pravica se je računala po številu glav. Baron Born je moral nakupiti z svojimi mesetarji vse pravice ene planine, potem še-le je postal posestnik planine. Nakupovanje je bilo torej jako težavna stvar. Baron je moral biti hvaležen za uspeh le mogočnim mešetarjem, katere je moral dobro mazati. Tedanji kranjski glavar se je n. pr. držal kar po cele dni na »Puterhofu« pri bogato obloženi mizi.

Po novi ustavi bodo imeli okraji veliko samoupravo (avtonomijo). Tržiški okraj se bo dal jako lepo organizovati. Vodnih sil ima toliko, da bo mogoče ves okraj z električnimi silami prepreči. Ker so posamezni kapitalisti pokupili vodne sile, bo treba tudi te poučiti, da te moči in druge dobrote niso ustvarjene samo za nekatere izvoljene ljudi, ampak za vse. Ako imam prav v spominu, obsegajo Bornovi gozdi 10.000 oralov sveta (t. j. tretjina tržiškega okraja). Ako bi se gozdi razdelili na posamezne posestnike, bi vsak dobil le mal del, in bil bi hitro izsekani in uničeni.

Planine naj bi ostale lastnina tistih občin in srenj, katere so čez poletje od nekda pošiljale govedo na planine. Mnogo kmetov, ki niso imeli lastninske pravice, je dajalo živino na pašo proti »planinščini« (odškodnini). Potrebna bo »okrajna živinorejska zadruga«, katera bo edino mogla planinstvo urediti.

Tržiški okraj s svojim naravnim bogastvom ima lepo prihodnost, ako bodo kmetje in delavci složno delovali, ne vsak sam zase, ampak v dosegu javnega blaga in napredka z združenimi močmi. Š.

Žitna blokada.

Svetovna vojska je sicer — vsaj po imenu — končana, vendar pa antanta še vedno ne dovoli prostega uvažanja potrebnega blaga, zlasti žita, v nekdanje sovražne osrednje države. Kaj je vzrok temu? Morda je pre malo žita na svetu?

Kaj še, žita je dovolj za vse. Zaradi neizmerno drage morske vožnje vsled podmorskih čolnov je nakopičenega samo v Avstraliji mnogo milijonov ton (1 tona je 1000 kg) žita. Ravno tako je v Ameriki od lanskega leta je preostalo tam okoli 1 milijona ton pšenice, letošnja žetev pa bo dala, če pojde po sreči, 16 milijonov ton za izvoz.

Argentinija bo imela z lanskimi zalogami vred do 4 in pol milijona ton za oddati; Avstralija kakih 5 in pol milijona ton, Kanada 3 milijone. Vsega skupaj imajo našete države do 30 milijonov ton pšenice na prodaj za Evropo.

Jasno je, da take množine odvečnega žita močno tlačijo njegovo svetovno ceno. Argentinska pšenica ima v Buenos-Aires vkrcana ceno 26 K 25 vin. za 100 kg in je

za 4 K 40 vin. za kvintal cenejša od ameri-
ke. Samo na sebi bi to ne bilo še tako hu-
do za Amerikance; a nekaj drugega je
vmes. Da izpodbude svoje kmetovalce k
obilnemu pričelovanju žita, so se zavezale
Amerika, Anglija, Italija in Francija, da jim
garantirajo (dobro stoje) za letino 1919 vi-
soke žitne cene (na Francoskem in Laškem
60 frankov za 100 kg). Vsled tega stoje
imenovane države pred veliko gospodarsko
zagonetko: Na eni strani morajo plačati
kmetovalcem garantirano ceno za žito, mo-
rajo biti torej krušne cene visoke; na drugi
strani pa lahko uvažajo iz inozemstva mno-
go cenejše žito, katerim primerno mora
biti tudi kruh cenejši. Ker pa to naravnim
potom ne gre, je treba izpeljati umetno. An-
gležigleži so med vojsko znižali ceno kruhu
na a način, da so iz državn blagajne plače-
vali pekomo, da so mogli peči cenejši kruh;
to jih je stalo vsako leto 1 in četrt milijarde
kron.

Tudi Amerika bo morala prevzeti od
zmetov vso žetev po garantiranih cenah in
prodati preobilico kolikor mogoče dobro.
Če bi dopustila svobodno tekmo (konku-
renco), bi utegnila pasti cena tako nizko,
da bi ne dosegla niti polovice od Amerike
garantirane cene, kar bi pomenilo za Ame-
riko zdubo 1 milijarde dolarjev. Tudi na
Francoskem in Laškem gre razlika (dife-
renca) med garantiranimi cenami doma in
pa med ceno, po kateri se lahko kupi dan-
es žito v Argentini, v milijarde frankov.

Zato se je antanta odločila, da vzdr-
žuje blokado (omejeno trgovino) še naprej.

**Najboljša in najsigurnejša
prilika za štedenje:**

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za franciškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, in jih obre-
stuje po 2% brez kakega odbitka.

Radno ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Gospodarska obvestila.

g Podpisovanje državnega posojila
je podaljšano do 30. maja. Kdor hoče
denar dobro naložiti, naj podpiše drž.
posojilo.

g Državno posojilo, katerega pod-
pisovanje je podaljšano do 30. maja
poleg visokih obresti nudi tudi to ugod-
nost, da se bo imejitelju državnega po-
sojila pri zamenjavi kron z dinarji na
vsakih 100 kron izplačalo 5 dinarjev
več kot drugim.

g Vnovčevalnica za živino in mast
v Ljubljani ima večje število mladih,
lepih, delavnih volov na prodaj. Re-
fleksanti naj se obrnejo naravnost na

Vnovčevalnico za živino in mast v Ljub-
ljani.

g Angleški premog za naš les. An-
gleška tvrdka je sporočila trgovski
zbornici v Belgradu, da ima na razpo-
lago premog in da je pripravljena stopi-
titi v zvezo s tukajšnjimi trgovci s pre-
mogom. V zameno želi dobiti les za
rudnike in prositi, naj se ji naznanijo
trgovci, ki bi mogli ta les dobavljati.

Listek

Junakinja iz Štajra.

Povest. Prevaža ***

(Dalje.)

»Moral sem mu izprazniti shrambo za
orožje, sicer se pripeti nesreča, ker je tak
vročekrvnež. Vse to orožje z mečem vred, ki
ga je izgubil v Frajzingu, ima od mene. Kar
sem mu že podaril orožja in drugih stvari, s
tem bi lahko trikrat kupil ves Štajer. Svoje
življenje ima od mene; danes se je svojevoljno
uprl moji volji, brez katere bi ga ne bilo na
svetu.«

Stotnik je odgovoril votlo in spoštljivo:
»Bo že še izpregledal, bo že še vse obža-
loval.«

Hendel je zopet zagrnul orožje in je
rekel:

»Naj bi vedela njegova mati, kar je storil
očetu! Kaj mi bo še vse prizadel? — Ako bi
bila še živa njegova mati, bi ga sedaj prijala
za roko in bi ga pripeljala k meni; in ako bi
ne hotel sam prositi odpuščanja, bi sama po-
kleknila predme in bi me prosila odpuščanja
zani, kajti bila je ljubezniva in me je lju-
bila.«

Med vrati je zašumela vlečka svilnate
obleke. Helena je odvihrala proč.

Vedno, vedno le o tej govori, kdaj bo
prišla ura, ko bo pozabil nanjo?

Stotnik se je, držeč v rokah zelenoper-
jati klobuk, globoko priklonil in je spoštljivo
vprašal:

»Ima li gospod sodnik še kakšno po-
velje?«

»Recite strelcu, ki straži mojega sina in
ima ključ do sobe mojega sina, naj ga pripelje
k meni vsako uro, kakor hitro bo zaželel go-
voriti z menoj, četudi o polnoči.«

Stotnik se je še enkrat priklonil: »Zgo-
dilo se bo, kakor ste zapovedali.« — in je šel.

Pred Henrikovo sobo v tretjem nadstropju
sta po smrekovih tleh korakala semtertje dva
oborožena strelca, dva sta pa sedela na lese-
nih stopnicah, ki so vodile v podstrešje. Eden
izmed stražarjev je radovedno pokukal skozi
ključavnico odprtino ter je spoštljivo zam-
rmral, da so ga slišali tovariši:

»Bere.«

Spodaj so se v svečano sodnikovo pisarno
že vspale večerne sence, Henrikova soba pa,
v katero je skozi tri steklena okna od juga
in vzhoda sijalo rožnatooblačno večerno nebo,
je bila še svetla.

Mladi Henrik je sedel pri mizi ter je
mrzlično obračal liste velike, debele in ne-
rodne stare knjige, ki je ležala pred njim. Bila
je to kalvinska knjiga, ki si jo je prinesel iz
postranske sobe, v kateri je pred leti stan-
oval kalvinski magister, ki je prišel z lepo
Marjeto, Henrikovo materjo, v Štajer, da je
zanjo in njene služabnice v tej postranski sobi
opravljal kalvinsko službo božjo.

Ko so ga pripeljali gori in zaprli, ko ga
je spremljalo vpitje in zmerjanje mačehe in
rožljanje ključev, mu ni bilo prav nič hudo in
ga še malo ni skrbelo, smejal se je in je rekel
stotniku Gifinu, da mu je treba samo gosli in
deklice, ki bi z njim svirala na gosli, potem
bi mu bil kratek čas v ječi. In zažarela so mu
temna lica, ker se je spomnil, kako je bilo v

Lincu, kjer je igral z gospicami, ki so se nanj
obešale in so mu razgrete obraze pritiskale na
rame; toda uboga Štefka se ni hotela nanj na-
sloniti, četudi je bila napol nezavestna, in
njena čudovita glavica ni počivala na njegov-
nem srcu, kakor so počivale v Lincu razče-
sane glave grofovskih hčera, marveč se ji je
plaho povešala na prsi.

Gifin ga je zapustil, in pred vrati stopa
straža semtertja. Soigravke ni; tudi gosli ni
tu, on sam je v sobi ujet, in oče in mati nočeta
ničesar vedeti o njem. Kljubujoče se je zasmel-
jal in si je sebi samemu glasno rekel, da mu
čast ni omadeževana, četudi mora do smrti
ostati v ječi, magari notri umreti; počasi pa
mu je postajalo težko pri srcu, in pridružila
se mu je v samotno ječo druga bledolčna
deklica, žalost, ki mu je obteževala mlado
srce s temnimi postavami in klavnimi obrazi.

Začele so ga mučiti grozne besede, ki jih
je govoril razjarjeni oče: o smrtonosnem so-
čutju, o sramotni slabosti; najbolj strašno pa
je bilo, ko je rekel: Sodba je izvršena šele
napol... lahko jo... Groza... da bi še en-
krat okoval v železje to ubogo telo! — Ne,
ne, ne, nikdar, oče je vendar človek in ne
volkodlak. Toda, škripal je z zobmi iz srda do
uboge deklice, do smrti jo sovraži. Če bi pa
vendar le storil kaj takega, če bi še enkrat
položil svojo kruto roko na deklico — za božjo
voljo! In ti jej ne moreš pomagati več, ujet
si do smrti, ujet bolj, ker si sam tako hotel,
kakor vsled sile železnih verig. Vojvodo Fri-
derika Jurija je pustil cesar Rudolf ujetega
vlačiti od gradu do gradu, dokler se ni po-
starel in osivel in nazadnje umrl na štajerskem
gradu in ni nikoli več videl zelenih trat...
Bo-li njegov oče tudi tako storil z njim, ki ga
noče in ne more ubogati? Potem niti eno leto
ne ostanem pri življenju... O Bog! Če bi pa
še enkrat mučil ubogo dekle! Kaj naj storim?
se vprašuje ves zmešan in prestrašen. Naj ga
li prosim? Naj mu li pišem? S tresočimi se
rokami vzame iz predala pisalno orodje. Kar
si prekriza roke in ponosno ter začudeno sa-
memu sebi pravi: Kaj pa hočem, moram li
zanaprej jaz skrbeti za dekle? Sodnik je re-
kel: dosti je kazni; vendar ne bo prelomil
svoje besede, kaj se torej mučim. Dekle nima
ničesar več opraviti z menoj, jaz pa z njim ne.

Nebo je vedno bolj žarelo od večerne
zarje, in sence so vedno bolj legale skozi okna
v zakleto sobo ter so zagrinjale ujetega mlade-
ga junaka, ki je zopet začel brati iz kalvin-
ske knjige, ki je bila vsa polna srda in so-
vraštva do katoličanov. Toda ni mu šlo bran-
je; vedno in vedno je mislil na ljubeznivo
mučenico. Pred dušno oko mu je priplavalo
ubogo dete, ki je z molitvijo šlo na sramotni
oder, kjer je molče pretpelo vso bridkost, in
zdelo se mu je, da mu blede čelo in sklenjene
angelske roke kličejo: Tvoj oče nas ima za
upornike in zastrupelvalce, pa nismo to, sam
Bog ve, da nismo...

»Ne, ti nisi,« je rekel ter je porinil knjigo
od sebe proč. »Če je tvoje papeštvo močvara,
tebe ni omadeževalo, ti si prelepa cvetka.«
Vedno bolj in bolj se je temnilo in votlo je
spodaj klical in govoril oče. Zunaj pred oknom
je na vrhu drevesa ptiček zvrgolet večerno
pesem. Henriku se je milo storilo pri srcu.
Spomnil se je na svojo rajno mater, ki bi ga
prav gotovo ne bila zmerjala in psovala, kak-
or ga je zmerjal in psoval oče. Saj je šla o
njej govorica, da je dobra kakor angel; še ko
je bil majhen deček, mu je to tolikokrat pra-
vila dojilja. Nekeč je hodil po Štajru menih-
prosjak in je šel od vrat do vrat ter prosil
miloščino. Povsod so ga podili proč, ker ni bil
prave vere; prišel je do Vogelzanga, kjer se
je zgrudil od slabosti, in mati se ga je usmi-
lila in mu podala kos kruha. Ko ga je menih
pokusil, je vzkljnil: »Okusil sem mano, tako
sladkosti nima ta svet.«

Ne, prav gotovo bi ga mati ne bila zmer-
jala in ga zaničevala, ko je Štefan nesel s
sramotnega odra; če je lačnemu staremu ku-
tariju dala kruha, prav zares bi bila ubogi Šte-
fan pritisknila poljub na nežna, blede usta; tiho
se je smehljaj, in srce mu je, ko si je vse to
predstavljaj, zatrepetalo bolesti in veselja ob-
enem; pač bi tu mesto meniha rekla mati:
Taka sladkost ni od tega sveta! Kajti: poljubiti
Štefanine nežne ustnice mora biti slajše, ka-

Kor najnežnejšo cvetko odtrgati od stebila. Pa oh, cvetka je bila tako bleđa, in ustnice brez življenja, ko jo je nosil na svojih rokah. In zopet ga je spreletel strah, da bi se vendar ugnatilo ji kaj hudega primeriti, ali da ne bo šobro zanjo; železo jo je tako hudo ranilo, železo! Morajo mu povedati, vedeti mora, kako ji gre. Ni res, da ni ni več mar za papežnico; ni zato rešil železja Štefano, da bi pomeneje ne smel zvedeti, kako ji gre. — Postalo je skoraj temno in na vrhovih dreves so zatele trepetati zvezde, kakor bi padala rosa z nebeskih lilij; nad Garstenom je izšel polumeseč. Henrik je prižgal luč ter je potrkal svojim stražarjem, in kmalu so se odprla vrata in poveljnik straže je stopil noter.

Henrik je stal pri oknu, tako obrnjen, da mu slednji ni mogel zreti v obraz, in je vprašal: »Kako gre pravzaprav dekletu, ki smo jo speljali s sramotnega odra, Stefani Svrtner? Tibo je pristavil: »Pa vendar ni bolna?«

Poveljnik straže je odgovoril: »Gospod Headel, sramotni oder še ni nobenega spravil pod zemljo, vrhutega je dekletu stalo komaj eno uro, za kar se ima zahvaliti vam ter vam poljubiti roke in noge.«

»Meni? Kako? Neumnosti! ga je pre-zretno zavrnil Henrik. »Naj le poskusi kaj takega! In kako ji gre drugače, ničesar ne veš?«

»Bom poprašal, se je muzal vojak. »Kobom zamenjana straža, bom že zvedel, potem bom gospodu že povedal.«

Dva dni je bil Henrik brez presledka v službi na nogah, to mu je zdelalo in izmučilo telo, in njegova zdrava mladost je zahtevala pritržano spanje. Vlezel se je na posteljo. Toda, komaj je položil svojo temno glavo na svilnato vzglavje, že se je zdihujoč zopet dvignil. Ubožič! Nad njeno zlatokostanjevo glavo je bila kamenita mrtvaška glava, nanjo se je trudna naslonila, in potem so raz njo raztrgali rezni venec, in vendar je tako mlo prosila: Vsa to mi pustite! In on je vse to videl raz korenja in ji ni pomagal. To je bilo zanj grdo in sramotno, in če mora sploh kaj obžalovati, mu je samo to žal, da ji ni preje priskočil v sili, ki bi bila morala ganiti volkovo srce.

Ura je bila; bilo je eno uro pred polnočjo. V Henriku se je težka utrujenost borila s podobno ubogo Stefane. Slednjič ga je premagala utrujenost, in zaspal je. Sanjal se mu je, da je postranske sobe sem nekaj svetlega tibo prihaja in se mu smehlja. Zdrznil se je v sanjah, ker se mu je zdelo, da prihaja rajna mati; pa prihajalo je vedno bližje in bližje, in ni bilo mrtvo ampak živo, in je bilo neizrečeno mило, kostanjevokodrasto, in je imelo modro oblečko in belo rutico; sklonilo se je nadenj s sklenjenimi rokami, prav tako, kakor je stala na sramotnem odru; in zopet se je zdrznil, pa le od hrepenenja, le prehitro so se razblele sanje. Rdeča luč se je skozi razpoke vrat vlija v sobo in strelci so prilomastili noter. Straža se je menjala. Dvignil se je in je zavpil skoraj še v polsnu: »Kaj je s Stefano?« Dva moža sta nerodno kakor medved pristorkljala k postelji, eden je nosil smolnato bakljo s katere je kapalo na gobel'novo odejo pod katero so potivali krasni udje mladega junaka.

»Kaj misli gospod Henrik?« je vprašal prvi.

»No,« pravi drugi, »Stefana. Baje je bolna.«

Henrika je minila zaspanost in utrujenost. Usedel se je.

Bolna! Uboğa, uboga mala! In jaz sem ujet.

Jezno je pogledal moža, ki je držal ključ v rokah.

»Ti, čuješ!« je rekel. »Dobro zakleni — jutri uidem!«

»Ne, ne, gospod Henrik,« ga je pomirjeval medved. Potem sta oba štorckljala ven. Ključ je zahrešal.

Henrik je od bolečine zaril glavo v svilnato blazino. Stefana je bolna!

Ležal je v mesečini in je čul ter ni mislil drugega, kakor, kako bi ušel iz ječe, da bi potoma jahel v Štajerdorf, da vidi, kako gre mali ubožici. Vrata so bila zaklenjena z železjem in zapahnjena, z okna doli do tal je

globoko deset sežnjev, toda poskusiti hoče. Če se ubije, se bo-li mala kaj jokala? To bi bilo sladko.

III.

Prva slabotna jutranja zarja je pordečila nebo nad Štajerdorfom, kar so skozi jutranjo tišino iz mesta sem zatrobili rogovi. Jezdec je iz mesta dirjal proti Vogelzangu; težka pest je udarila na vrata Hendel'nevo građu; kakor obsedeni so tekali služabniki semtertja; stotnik Gifin je v bojni opravi ropotal po stopnicah proti prvemu nadstropju. Zgodaj se je Henrik zbudil iz mrzličnega spanja. Vzglavje mu je bilo vse premočeno od solz, še enkrat se mu je sanjalo o njej, pa strašno. Ležala je v Vizerfeldu v snežnobelem prtu, smrtno ranjena, na zeleni trati; klečal je pri njeni glavi ter se je zaman trudil, ustaviti kri, medtem pa so trobili rogovi in so ropotali bobni; ko se je sedaj prebudil, so še močneje trobili naprej.

Zmešano se je oziral okoli, klical je z imenom: Stefana, Stefana! Bil je sam v svoji sobi in se je zopet zavedel, da je ujet.

Rogovi pa so trobili naprej, to je bilo znamenje za napad.

Skočil je s postelje, prisluškoval je pri vratih in je ven zaklical straži, kaj se je vendar zgodilo.

Vojaki so zavpili zunaj skozi zaprta vrata: »Upor! Jel Papežniki se dvigajo! Hočejo mačevati dekletu.« Stefana da se močno joka za rožnim vencem in za obleko, kar ji je vzela rabelj, ljudje pa da so sedaj vse navalili na sodnika. Zabavljajo in lažejo, da je sodnik naročil rabelju, naj jo okrade. Pravijo, da bo moral to drago poplačati. Dekle, ubogo, nežno dekletu se jokal In očeta mu obrekujejo ter mu žugajo. In ljudstvo se dviga k upor! On pa, ki ga sedaj kliče čast na njegovo mesto, je zaprt in zaklenjen kakor tat in morilec. Z mrzlično naglico se je oblekel.

»Možje!« je zaklical ven. »Spišem pismo, ki ga naj takoj eden izmed vas ponese k očetu. In pisal je, pisal s tresočo se roko ter je prosil v pismu očeta za prostost. V nevarnih, vojskinih časih da so včasih izpuščali na prsto celo hudodelnike, če so potrebovali njihovo moč; on pa da ni nikak hudodelec.

Nebo je vedno bolj rdelo, in vedno drugod so trobili rogovi.

Tri kompanije so bile v gorski in grajski ulici pripravljene na odhod. Rogovi so zatrobili k odhodu.

Gifin, stotnik, je po sodnikovi pisarni, kjer so služabniki prižgali sveče, korakal gori in doli. S težkim, mogočnim korakom se je prikazal sodnik, ki je nad jutranjo obleko imel ogrnjen soboljev kozuh. Gifin, v prsnem oklepu in z železno čelado na glavi, je urno rekel:

»Vse časti vredni gospod, ne zamerite, da vas motim, v Štajerdorf izgleda silno slabo, vso noč je vrel tam, smo pred uporom. Ljudi se je polastila besnost, žugajo, da bodo zažgali vašo jeklarno v Širningerjevi ulici, ter venomer vpijejo: jeklo za kamen! Ljudje so kakor nori...« če gre dolgo, bodo udarili že tekom ene ure.«

Na sodnikovem železnem obrazu ni zatrepetala niti ena mišica. »Kje so vaši topovi?« je vprašal.

»Pri mestnih vratih stojijo. Toda strelci se upirajo, in tudi drugo vojaštvo je tako klejasto, kakor še nisem doživel... Prva kompanija zahteva svojega lajtnanta, sicer ne odkoraka, in tudi jaz — visoko se je uklonil štajerski junak — zahtevam: dajte ga nam ven!«

»Zahtevajte, kolikor hočete,« je rekel Hendel. »Ne izpustim ga. Ni še prosil odpustčanja. Ostane ujet.«

(Dalie.)

moke in kakih 6 zribanih kuhanih krompirjev, naredi jamico in zatepi v nji četrtilitro mleka z malo moke in s 30 grami drož. Po stavi skledo na peč in ko je vstal kvas, ran-tepi vanj 3 jajca, četrtilitro mleka, pest rozin, 6 dek sladkorja in pol žličke soli, primešavaj polagoma moko in naredi mehko testo. Ko je vstalo, vlijav na razbeljeno mast v ponvi in prepeci na obeh straneh ali devaj kepe z veliko zajemalko v razbeljeno mast. To peci po časi, sicer ne bo prepečeno v sredi.

Ocvirkov namaz. Razreži ocvarke s sekirico ali na stroju in stisni jih v kepo. Ocvirki morajo biti lepo rumeni in dobro iztisanjeni.

Književnost.

Ravnokar je izšla propagandna brošura »Jugoslavija in njene meje. L. Koroška«, ki obsega poleg obširnega zgodovinskega dela — počenši od preseljevanja narodov — tudi jako zanimive in natančne statistike o srebvalstvu, šolstvu, učiteljstvu, uradništvu in župnijah. Brošura ima tudi jako točen narodosten zemljevid. Knjižica je posebno v tem času, ko se odloča usoda našega Korotana, zelo aktualna in ne bi smela manjkati v nobeni jugoslovanski hiši. Naroča se v vseh knjigarnah in v upravništvu »Jugoslavije«. Cena 4 krome.

Josip Jurčič: Spisi IV. zvezek. Uredil dr. Ivan Grafenauer. Vsebinja: Cvet in sad. Hči mestnega sodnika. Kozlovska sodba v Višnji gori. Dva brata. Cena za broširan izvod 10 kron, vezan 14 kron. Knjižgo je založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani, kjer se tudi dobiva.

Že preje je izšel V. zvezek Josip Jurčičevih spisov s sledečo vsebino: Sosedov sin Sin kmetskega cesarja. Mej dvema stoloma. Ta zvezek velja broširan 4 K, vezan 8 K. V tisku je tudi še 6. zvezek. Kdo ne pozna gladke tekočih, v pristnem ljudskem dubu pisanih povesti našega Jurčiča. Tako globoko v dušo is srce našega naroda je znal seči malokateri slovenski pisatelj. Če si hočeš privoščiti nekaj ur prijetnega razvedrila, seži po Jurčiču.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani nanažanja, da je odkupila vso založo Ed. Höizel'novih šolskih, oziroma stenskih zemljevidov in jih oddaja nalepljene in pritrjene, da se obesimo na steno, po sledečih cenah: Orožen, Zemljevid Kranjske, merilo 1 : 130.000. Cena za izvod 60 K. Orožen, Zemljevid Primorske, merilo 1 : 130.000. Cena za izvod 60 K. Orožen, Zemljevid Palestine, merilo 1 : 200.000. Cena za izvod 54 K. Orožen, Zemljevid Polut, merilo 1 : 200.000. Cena za izvod 40 K. Orožen, Zemljevid Evrope, merilo 1 : 4.000.000. Cena za izvod 40 K. — Poleg teh je odkupila Jugoslovanska knjigarna tudi še sledeče šolske stenske zemljevide v srbskem jeziku, tiskane v cirilici: Kozenn, Zemljevid Palestine, merilo 1 : 236.000. Cena za izvod 45 K. Mandič, Zemljevid Evrope, merilo 1 : 4.000.000. Cena za izvod 40 K. Mandič, Zemljevid Planigloben. Cena za izvod 50 K.

Boleč ne tolažeca vdrgnjen'a in ovitki so posebno dobrodejni s Fellerjevim „Elsa-Fluidom“ 6 dvojn, ali 2 špec. steklenici pošlje za 24 kron lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsatrg št. 16 (Hrv.) Naj bi bilo vedno pri hiši. Od mnogo vdravnikov pripravljeno. Daleč čez stotisoč zahvalnih listov. Omot in poštn. se računa posebe ali najcenejše, če se naroči več naenkrat se tem več prihrani. 2183 (ft)

Išče se neoženjen **žagar** za trajno delo s hrano. Plača po dogovoru. Jernej Pogorelec, parni mlin in žaga, Struge, p. Videm-Dobrepoje. 3159

Išče se pošten, izurjen **žagar** samec, z dobrimi spričevaji proti dobri plači, prostemu stanovanju in aproviraciji. Služba stalna, nastop tako. Ponudbe: Carl Pollak, čvarna, Kranj.

Za naše gospodinje.

Jabolkov namaz. Zriblji dvoje kislih surovih jabolok in zmešaj z dvema zmečkanima krompirjema, primešaj ssesekljane sardete, žlic surovega masla, jajce, par žlic mleka in kapar, malo popra in soli.

Ajdovi vlijanci. Zmešaj v topli skledi 375 gramov ajdove in 125 gramov pšenične

Pravo žolto
domače milo za pranje

Toaletno milo
po dnevnih cenah

1 kg & 12¹/₂ — 1 sabojček
skoli 3¹/₂ kg franco K 38
60 v, pakirja po povzetju
zavod za eksport

Milo za britje K 3¹/₂, 1 kg
K 30¹/₂. Krema za britje
porcelan, lonček K 6¹/₂,
1 ducač K 25¹/₂.

M. JÜNKER, Zagreb št. 1, Petrinjska 3.
Z naročilom se prosil poslati tudi polovico zneska.

Lepa pol lic in rok pri-
nese mnogo prednosti, tako v zdrav-
stvenem kakor v družab-
nem oziru. Fellerjeva po-
polnoma neškodljiva pre-
izkušena „Elza“ pomada
za obvarovanje in nego-
vanje kože, odstrani ne-
čistost kože, ojeđa pršice,
brani proti solnčarici,
solnčnim pegam, bori, raz-
kavosti, velosti kože. —
Lonček močnejše vrste 6
kron. Omot in poštnina se
računa posebej najceneje.

Nameste škodljivega mila
vzemimo za lica Fellerje-
vo lilijino mlečno milo
Elza*, katero je danes še zelo drago ali i
še iste dobrote in neškodljivosti kakor pred
vojno. Boljše in finejše za negovanje kože v
današnjem času si niti misliti ne moremo. —
Bujne lase se more doseči samo s Fellerjevo
„Elsa“-Tanchina pomado za rast
las. Okrepi kožo na glavi, preprečuje plešavost in
prezgodnjo osivelost. Lonček močnejše vrste 6
kron. Omot in poštnina se računa posebej najceneje.

Nameste škodljivega mila
vzemimo za lica Fellerje-
vo lilijino mlečno milo
Elza*, katero je danes še zelo drago ali i
še iste dobrote in neškodljivosti kakor pred
vojno. Boljše in finejše za negovanje kože v
današnjem času si niti misliti ne moremo. —
Bujne lase se more doseči samo s Fellerjevo
„Elsa“-Tanchina pomado za rast
las. Okrepi kožo na glavi, preprečuje plešavost in
prezgodnjo osivelost. Lonček močnejše vrste 6
kron. Omot in poštnina se računa posebej najceneje.

Fellerjev „Elza“ mentolni migrenski črtnik. V
leseni cevki 1 K 50 v. Izvrsten proti glavobolu
in migreni, rabi se tudi proti vbođljaju in ra-
nitvi. **Voda za oči** (collyrium) 2 K 50 v. —
Kapljice proti zobobolu 2 K 50 v. — **Pravi**
zagorski prsni sok proti kašlju stekl.
4 K. **Frančovo žganje** v stekl. 6 — in 16¹/₂ K.
Za želodec, prava švedska tinktura,
vel. stekl. 10 K — v, balzam (melen) ma-
la stekl. 2 K — v. **Kurja očesa** od-
strani brez bolečin Fellerjeva turist. tin-
ktura „Elza“ (teko-
čina) skupaj s Co-
picem 3 K in turist.
obliž po 3 K in 1 K 50 v. **Proti potenju**
telesa in nog je Fellerjev „Elza“ prašek z
všpom 1 K 50 v. **Krmlini prašek za živino**
davno poznani se zopet dobi. Karton 2 K. Omot
in poštnina se računa posebej in najceneje.
Kdor naroči več mnogo prihrani. Naročiti je
treba pri lekarnarju **EVGENU V. FELLER,**
Stubica, Elsa trg št. 16 (Nrv. Zagorje).

Elsa
Plaster

!! Agitirajte za „Domol uba“ !!

8100

Kupujem smrekovo lubje les za jame

(čreslo)

Prosim ponudbe s skrajno cenol
VINKO VABIČ, ŽALEC pri Celju.

Razširjajte „DOMOLJUBA“!

Zenske lase
rezane in mešane ku-
paje v vsaki množini
po najvišji ceni
Matija Podkrajsek
brivec, Ljubljana,
Sv. Petra cesta 32.

104 (15)

St. 50. **AKORDEON** v naj-
boljši izpeljavi. cena je
124 — kron. — Zahtevate
veliki oenik s več nego 1000
slikami brezplačno.

E. Lana, Maribor št. 73.

Mlatilnice, vratila (gepelni), slamoreznice,
čistilniki, trijerji, stiskalnice za sadje in
grozdje, decimalne tehtnice in drugi po-
ljedelski stroji najslavnejših tovarn so vedno
v veliki izbiri v zalogi, drugi stroji se pa lah-
ko naročajo pri **FRANC HITTI**, zaloga poljedel-
skih strojev, Ljubljana, **Martinova cesta št. 2.**

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je:

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

proti požarnim škodam in poškodbi cerkvenih zvonov

Ljubljana, Dunajska cesta 17, Ljubljana.

Zavarovanja sprejema proti požarnim škodam: 1. raznovrstne izdelane stavbe, kakor tudi stavbe med časom
sgradbe, 2. vse premišno blago, mobilije, poljsko orodje, stroje, živino, zvonove in enako, 3. vse poljske pri-
delke, žita in krmo, 4. zvonove proti prelomu, 5. sprejema tudi zavarovanja na življenje, oziroma doživetje
in druge kombinacije in proti nesgodam, vsakovrstna podjetja, ebrti kakor tudi posamezne osebe za delo in
nikjavstrisko zavarovalnico, od katere ima tudi dežela Kranjska podružnico.

Varnostni sklad in uđatne, ki so značale l. 1916 K 908.516-91, s. poskodila koncem l. 1917 na 1.081.536-64.

Tedaj čimvačje zanimanje za ta edini slovenski zavod, tembolj bo rasel sklad.

Ponudbe in pojasnila daje ravnateljstvo, glavno poverjeništvu v Celju in na Proseku, kakor tudi
po vseh farah nastavljeni poverjeniki. Gone primerno, hitra cenitev in takojšnje izplačilo

Druporočamo

kolinsko kavino primes
v korist obmejnim Slovencem!

Delo se sprejme

takoj proti dobri plači več 3133

lesarjev, stavb. mizarjev, kolarjev, zidarjev, kleparjev, koscev.

Zglasiti se je pri „Državni posredovalnici za delo“ v Ljubljani, Gradišče.

Hlapce

lahko takoj preskrbi «Državna posredovalnica za delo». Kdor jih rabi, naj se zgleda osebno v našem uradu, ali pa naj pošlje ponje in navede plačo ter druge pogoje.

Državna posredovalnica za delo, Ljubljana, Gradišče.

Svetovnoznano najboljšo

„Gorenjsko koso“

najhitrejšo brusno kamno nudi PRVA GORENJSKA RAZPOŠILJALNA IVAN SAVNIK, Kranj.

Cene kose so:

cm	50	55	60	65	70	75	80	85	90
pesti	5	5½	6	6½	7	7½	8	8½	9
kron	16-	16-50	17-	17-50	18-	18-50	19-	19-50	20-

Razpošilja se tudi vsakovrstno manufakturno blago, kot: sifon, belo platno, cefir, oksfort, kamrik, klot, hladovina (čaj) itd. po najnižjih cenah. 3070

Šrbečko, lišaje

odstrani prav naglo dr. Flesch-a izvir, zakonito vajamčeno „Skaboform“ mazilo. Popolnoma brez duha, ne maže. Poskusni lonček K 4.— veliki K 6.— porcija za rodbino K 15.— Zaloge za Ljubljano in okolico: Lekarna pri zlatem jellenu, Ljubljana, Marijin trg. 1520
Pazite na varstveno znamko „Skaboform“!

Kranjska deželna podružnica

a. a. čeladne življenjske in rentne neogodne in jamstvene zavarovalnice
v Ljubljani, Marije Terezije cesta 12/II
sprejema zavarovanje na doživetje in smrt, združeno tud. z vojnim riziko, otroških dol., rentna in ljudska neogodna in jamstvena zavarovanja.

Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije.
Najugodnejši pogoji za vojno zavarovanje.

Zavod temelji na vzajemnosti. — Prospekti sestojijo in poštnine prosto. Sposobni zastopniki se sprejemajo pod najugodnejšimi pogoji. 1521

GOSPODARSKA PISARNA

DR. IVAN ČERNE

LJUBLJANA, Miklošičeva cesta št. 6.
poslojce LJUDSKE POSOJILNICE.

daje nasvete v vseh gospodarskih zadevah in promoenjskih vprašanjih; izposluje posojila, posreduje prodajo in nakup vrednostnih papirjev in tujega denarja, posreduje pri prodajah in nakupih vseh posestev, izvršuje cenitve in ogleda. Promet z Ameriko. Jedina pisarna te vrste v Jugoslaviji.

Uraduje od 9-1/2 ure dop. od 3.-5. ure pop. Vprašajte s pismom, znamka!

Pisalni in računski stroji

tudi pokvarjeni se kupijo. Ponudbe pod „Pisalni stroj“ na „Anončno ekspedicijo A. Matelič Ljubljana, Kongresni trg 3.

LJUDSKA POSOJILNICA

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6

obrestuje hranilne vloge po čistih

2%

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem marca 1919 nad 40 milijonov kron vlog in nad 1 milijon enstotisoč kron rezervnih zakladov.

Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.

Največja izbera ur, zlatnine, srebrnine

svetovnoznana razpošiljalnica

H. SUTTNER

samo v Ljubljani št. 1

935

